

ДОКУМЕНТАЦІЯ З ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЗА
**ПРОЕКТОМ ДОСТУПУ ДО ДОВГОТЕРМІНОВОГО
ФІНАНСУВАННЯ**

**РАМКОВИЙ ДОКУМЕНТ З ЕКОЛОГІЧНОГО ТА
СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
(РДЕСМ)**

Позичальник: Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпортний банк України»

Гарант: Україна

**Київ,
жовтень 2016**

Зміст

1.	ВСТУП	4
2.	ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
3.	ПОПЕРЕДНІЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ РОЗГЛЯД	6
3.1.	Попередній розгляд Субпроекту	6
3.2.	Субпроекти Категорії А	7
3.3.	Субпроекти Категорії В	8
3.4.	Субпроекти Категорії С	11
3.5.	Правила та процедури попереднього екологічного розгляду Субпроектів	11
4.	ЮРИДИЧНІ ТА РЕГУЛЯТИВНІ ЗАСАДИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОНИХ ПРАКТИК СВІТОВОГО БАНКУ	15
4.1.	Юридичні та регулятивні засади діяльності за Проектом	15
4.2.	Природоохоронні політики Світового банку	18
4.3.	Порівняння Українських вимог до екологічної оцінки та вимог Світового банку	19
5.	СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ	19
5.1.	Попередній розгляд умов праці та виробничої безпеки	19
5.2.	Моніторинг умов праці та виробничої безпеки	21
5.3.	Попередній розгляд примусового переселення та його впливів.	21
5.3.1	Процес попереднього розгляду соціальних аспектів для забезпечення належної ретельності в оцінці їх відповідності вимогам безпеки.	22
6.	ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА	23
6.1.	Документація з екологічної оцінки	23
6.2.	Громадські обговорення	25
6.3.	Розгляд та схвалення	26
6.4.	Розкриття інформації	27
6.5.	Пов'язані умови та зобов'язання	27
6.6.	Попередній і подальший розгляд	28
7.	ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	28
7.1.	Домовленості щодо екологічного та соціального менеджменту	28
8.	МОНІТОРИНГ	28
9.	ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	29
10.	ЗВІТУВАННЯ	29

ДОДАТОК І	Перелік контрольних питань з екологічної прийнятності для діючих підприємств та критерії відбору запропонованого Субпроекту	31
ДОДАТОК ІІ	Інформація з екологічної та соціальної оцінки Субпроекту	32
ДОДАТОК ІІІ	Форма Плану екологічного та соціального менеджменту	34
ДОДАТОК ІV	Форма Плану менеджменту у сфері застосування пестицидів	37

Абревіатура

ДДФ	Проект доступу до довготермінового фінансування
ПБ	Підприємство - бенефіціар
БП	Банківські процедури
КМУ	Кабінет Міністрів України
ДБН	Державні будівельні норми
ЕО	Екологічна оцінка
ОЕВ	Оцінка екологічного впливу
ОВНС	Оцінка впливу на навколишнє середовище
ІЕСА	Інформація щодо екологічних та соціальних аспектів
РДЕСМ	Рамковий Документ з екологічного та соціального менеджменту
ПЕСМ	План екологічного та соціального менеджменту
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
НГО	Неурядова громадська організація
ОП	Операційна політика
БУ	Банк-учасник
ГУП	Група управління проектом
ЗЗР	Засоби захисту рослин
ЗІБ	Засоби індивідуальної безпеки
ДЕЕ	Державна екологічна експертиза
МСБ	Малий та середній бізнес
ДСЕС	Державна санітарно-епідеміологічна служба
СБ	Світовий банк
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я

1. ВСТУП

Екологічні і соціальні системи постійно перебувають у всьому світі під тиском у зв'язку з тим, що суспільство намагається розширити свою діяльність, спрямовану на розвиток. Незважаючи на численні спроби багатьох країн та міжнародних організацій щодо запровадження більш сталого підходу до розвитку, ми є свідками щоденного зневажливого ставлення до нашого довкілля. Це знаходить відображення у наших неодноразових постійних безповоротних втратах цінних природних ресурсів, які включають сільськогосподарські ґрунти, одвічні ліси, водні та інші особливо важливі екосистеми, рибні ресурси океану та види тварин і рослин. Ці втрати разом з погіршенням якості повітря і води являють собою значні економічні витрати, особливо якість води, що часто безпосередньо пов'язано із захворюваністю, на що повинні спрямовуватися національні програми охорони здоров'я. Часто втрати є незначними у кожному окремому випадку, але разом вони суттєво впливають на довкілля та економіку.

Про стан довкілля має турбуватися кожен, не тільки уряди, але також міжнародні агенції з нагляду. Суспільство в цілому має нести відповідальність для забезпечення того, щоб світові ресурси розвивалися, і керування ними здійснювалося на сталій основі, і щоб вони були захищені для майбутніх поколінь. Різноманітні кредитні організації, які надають необхідний капітал для розвитку, таким чином, є відповідальними за забезпечення того, щоб інвестиції та оборотний капітал, які фінансуються через них, не впливали негативно на довкілля. З цією метою кредитні організації повинні бути обізнаними з тим, як наслідки їх заходів з фінансування можуть впливати на довкілля, і приймати нормативні акти та настанови в сфері кредитування на підставі концепцій щодо сталого розвитку.

Інвестування в стабільний і сталий розвиток є дуже вигідним з економічної точки зору. Світова спільнота виявляє все більше занепокоєння станом довкілля, і низка провідних першокласних компаній вже активізують свої власні зусилля в напрямку сталого та відповідального управління станом довкілля. Вони визнають, що такий підхід створює базу для міцного та зростаючого бізнесу. Кредитні експерти в ході їх звичайної діяльності з оцінки та моніторингу повинні перевіряти, чи відповідають видані кредити переліку прийнятних екологічних параметрів і чи не завдаватимуть ці інвестиції шкоди довкіллю.

Кредит буде використаний Укрексімбанком для надання експортно-орієнтованим компаніям малого та середнього бізнесу (МСБ) доступу до довготермінового фінансування.

Запропонований Проект доступу до довготермінового фінансування (ПДДФ) включає два компоненти: (1) оптове кредитування через банки-учасники (БУ), а також (2) пряме кредитування Укрексімбанком. Кредитна лінія, що гарантується Українським Урядом, буде використовуватися за фінансового посередництва Укрексімбанку, який виступатиме позичальником та відповідальним виконавцем.

В рамках першого компоненту Укрексімбанк надаватиме кредити через БУ. Укрексімбанк відбиратиме БУ відповідно до погоджених зі Світовим банком критеріїв прийнятності та за умови їх схвалення Світовим банком. Відібрані БУ, в свою чергу, надаватимуть Субкредити експортно-орієнтованим підприємствам МСБ – кінцевим бенефіціарам в рамках кредитної лінії.

В рамках другого компоненту, Укрексімбанк, виступаючи в якості БУ, безпосередньо кредитуватиме експортно-орієнтовані підприємства МСБ. Субкредити, що надаватимуться за обома компонентами, будуть спрямовані на більш довгострокове фінансування інвестицій та обігового капіталу.

За всіма Субпроектами, що фінансуватимуться в рамках ПДДФ, розглядатиметься їх вплив на навколишнє природне середовище з використанням процедур, викладених у цьому Рамковому документі з екологічного та соціального менеджменту (РДЕСМ). Цей РДЕСМ має на меті надати особам, відповідальним за оцінку прийнятності Субпроектів, прості поетапні настанови/процедури для забезпечення того, щоб розгляду екологічних та соціальних аспектів Субпроектів надавалася належна увага. Від Укрексімбанку та банків-учасників вимагатиметься дотримання цих процедур як частини загальної оцінки Субпозичальників/Субпроектів. Ці процедури відповідають як чинному законодавству та нормативним актам Уряду України у сфері охорони навколишнього середовища, так і екологічній політиці Світового банку (ОП/БП 4.01 Процедура екологічної оцінки, Процедура соціальної оцінки).

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою цього РДЕСМ є забезпечення Укрексімбанку, банків-учасників та Субпозичальників настановами для проведення екологічної оцінки, яких необхідно дотримуватися під час оцінки окремих Субпроектів, фінансування яких розглядатиметься в рамках ПДДФ. В цьому рамковому документі визначено зміст, процедури та сфери інституційної відповідальності для Екологічної оцінки (ЕО) Субпроектів, метою яких є забезпечення відповідності Субпроектів вимогам як чинного законодавства України в сфері охорони довкілля, так і принципам і процедурам ЕО Світового банку (ОП/БП 4.01 Процедура екологічної оцінки, Процедура соціальної оцінки).

В залежності від необхідності їх застосування процедури включатимуть такі аспекти підготовки та впровадження Субпроектів:

Етап підготовки

- Попередній розгляд Субпроекту
- Документація з екологічної оцінки (ЕО)
- Громадські консультації
- Розгляд та схвалення
- Розкриття інформації
- Пов'язані умови та відповідальність
- Попередній та подальший розгляд

Етап упровадження

- Домовленості у сфері екологічного менеджменту
- Моніторинг
- Розвиток потенціалу у сфері екологічної безпеки
- Звітування

На додаток до вищезазначеного кожне підприємство-бенефіціар (ПБ), що використовує пестициди у своїй діяльності, повинно дотримуватися відповідних правових норм і чинного законодавства України та політики Світового банку (ОП 4.09 Менеджмент у сфері застосування пестицидів). Тому кожне ПБ, яке планує отримати фінансування пестицидів за рахунок коштів ПДДФ, повинно, разом із відповідним БУ, скласти План менеджменту у сфері застосування пестицидів, форма якого наведена у Додатку IV. ГУП забезпечуватиме наявність відповідного законодавства та нормативних актів України і політик Світового банку та надаватиме їх ПБ/БУ на їх запит.

3. ПОПЕРЕДНІЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ РОЗГЛЯД

3.1 Попередній розгляд Субпроектів

Субпозичальники Укрексімбанку і Банків-учасників (БУ) несуть відповідальність за підготовку документу з Екологічної оцінки (ЕО), громадські обговорення та розкриття інформації. Укрексімбанк, Банки-учасники і Субпозичальники здійснюють попередній екологічний розгляд кожного із запропонованих Субпроектів для визначення належного обсягу та виду ЕО. Попередній розгляд Субпроектів повинен враховувати вид запропонованого фінансування, а також суть та масштаб запланованого проекту. Залежно від Субпроекту попередній екологічний розгляд може виконуватися в два етапи, включаючи розгляд Субпроекту відповідно до вимог чинного екологічного законодавства України, і потім його попередній розгляд і віднесення кредитними спеціалістами Укрексімбанку та БУ до однієї з трьох Категорій (А, В або С) відповідно до процедур екологічної оцінки Світового банку ОП/БП 4.01. Враховуючи спрямованість Проекту ДДФ та обсяги Субпроектів, очікується, що більшість запропонованих Субпроектів більш за все будуть відноситись до Категорії В або С.

Якщо це вимагається українським законодавством, перший етап включає в себе звичайний розгляд Субпроекту українськими екологічними органами з метою визначення необхідності проведення Екологічної експертизи.

- Субпозичальники обговорюють запропонований Субпроект з відповідними місцевими/регіональними або центральним екологічними органами України та надають всю необхідну інформацію, що вимагається для оцінки екологічних ризиків. Уповноважені екологічні органи далі здійснюють попередній розгляд Субпроекту та визначають необхідність проведення Екологічної експертизи¹ та чи включений Субпроект до переліку проектів з високим ступенем екологічного ризику (Категорія А) .
- Результатом першого етапу є висновок уповноважених органів стосовно того, вимагається чи не вимагається проведення Екологічної експертизи, а також потрібна повна ОВНС, чи ні.

Другий етап попереднього розгляду здійснюватиметься Укрексімбанком і БУ та буде підтверджуватися ГУП Укрексімбанку відповідно до положень ОП/БП 4.01. Процедури екологічної оцінки Світового банку. Ця процедура складатиметься з таких етапів:

- Субпозичальник надає офіційну документацію органів влади до Укрексімбанку або БУ, в якій зазначається, вимагається Екологічна експертиза чи ні та чи є Субпроект у переліку проектів з високим ступенем екологічного ризику.
- Укрексімбанк або БУ після цього здійснюють незалежну оцінку прийнятності Субпроекту та присвоюють запропонованому Субпроекту категорію екологічного впливу, базуючись на критеріях екологічної прийнятності діючих підприємств (пункт 1-4 Додатка І) та процедурах попереднього екологічного розгляду Світового банку. Якщо діюче підприємство вважається прийнятним, запропонованому Субпроекту надається одна з трьох Категорій: А, В або С відповідно до критеріїв Світового банку щодо попереднього екологічного розгляду, викладених у пунктах 5, 6 і 7 Додатка І цього РДЕСМ. Коли буде визначено Категорію, Субпозичальнику будуть надані рекомендації щодо подальших дій, які необхідно вжити виходячи з категорії Субпроекту.

Другий етап попереднього розгляду проводиться для визначення Категорії (А, В або С) Субпроекту.

¹ Чинне екологічне законодавство України визначає перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку та вимагають проведення Екологічної експертизи. Такий перелік затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 808.

Вибір категорії Субпроєкту має базуватися на фахових судженнях та інформації, що наявна на час розгляду Субпроєкту. Якщо Субпроєкт зазнає змін, або з'явилася нова інформація, політика Світового банку з екологічної оцінки дозволяє перекласифікувати Субпроєкт. Наприклад, Субпроєкт Категорії В може стати Субпроєктом Категорії А, якщо нова інформація свідчить, що він може мати багатосторонній та значний екологічний вплив, у той час як спочатку вбачалося обмеження впливу одним екологічним аспектом. Навпаки, Субпроєкт Категорії А може бути перекласифікований на Категорію В, якщо компонент проєкту із значним екологічним впливом був скасований або змінений. Можливість змінювати категорію за Субпроєктом дещо спрощуватиме прийняття початкового рішення як коректного і остаточного.

Вибір категорії, за якою розглядатиметься Субпроєкт, часто також в значній мірі залежить від місця його розташування, у той час, як «значимість» його впливу частково пов'язана з природним та соціально-культурним оточенням. Розташування у таких місцях є підставою для класифікації за Категорією А:

- в або поруч з чутливими та цінними екосистемами – заболочена місцевість, природні зони, ареали існування зникаючих видів;
- в або поруч з археологічними та/або історичними пам'ятками, або існуючими культурними та громадськими закладами;
- у щільно заселеній місцевості, де може вимагатися переселення, або вплив потенційного забруднення та інші розлади можуть суттєво впливати на громади;
- в регіонах, що інтенсивно розвиваються, або де існують конфлікти, пов'язані з розподілом природних ресурсів;
- уздовж водних шляхів, в зонах поповнення водоносних пластів або в водосховищах, що використовуються для питного водопостачання; та
- на землях або водоймах, що містять цінні ресурси (такі як рибні ресурси, корисні копалини, лікарські рослини, сільськогосподарські ґрунти).

Досвід Світового банку свідчить, що точне визначення географічного місця розташування Субпроєкту на стадії попереднього розгляду значно покращує якість прийнятих за результатами попереднього розгляду рішень та допомагає зосередити оцінку екологічного впливу на важливих екологічних аспектах.

3.2. Субпроєкти Категорії А

Ці Субпроєкти найімовірніше матимуть значні негативні впливи на довкілля, які є чутливими, багатосторонніми або безпрецедентними. Такі впливи можуть бути чутливими, невідворотними, багатосторонніми, яким притаманні такі безпосередні викиди забруднюючих речовин, що є достатньо великими для завдання незворотної шкоди атмосферному повітрю, водним ресурсам або ґрунтам; створення великомасштабних розладів у місці розташування та/або навколо нього; видобування, використання або переробка значних обсягів лісу або інших природних ресурсів; значні зміни гідрологічних циклів; небезпечні речовини у значній кількості; примусове переселення людей та інші значні соціальні розлади. Впливи вірогідно є всеосяжними, глибокими та такими, що впливають на сектор в цілому та створюють прецедент. Впливи зазвичай викликані основною діяльністю за Субпроєктом та вражають територію в цілому або увесь сектор. Вони можуть впливати на територію, що є ширшою за місце розташування або безпосереднє місце проведення робіт із створення виробничих потужностей. При проведенні Екологічної оцінки Субпроєктів Категорії А вивчаються потенційні негативні та позитивні впливи Субпроєкту на довкілля, здійснюється їх порівняння з можливими альтернативами (включаючи сценарій «якщо б проєкту не було»), та рекомендуються заходи, необхідні для запобігання, мінімізації, пом'якшення або компенсації негативних впливів та покращення екологічні показники. Для

Субпроектів Категорії А Субпозичальник є відповідальним за підготовку звіту, зазвичай повної ОВНС (або достатньо вичерпної оцінки екологічного впливу регіонального або секторального рівня).

Субпроекти Категорії А визначені у Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затверженому Постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 808.

У Блоці 1 наводиться індикативний перелік Субпроектів, що зазвичай належать до Категорії А.

Блок 1: індикативний перелік Субпроектів Категорії А
<ul style="list-style-type: none">• Великомасштабні інфраструктурні Субпроекти: створення і розвиток спеціалізованих портів та гаваней, транспорт (залізничні, автомобільні та водні шляхи), управління масштабними водними ресурсами (розвиток річкових басейнів, перерозподіл води); греблі та великі водосховища, гідро- та теплоенергетика, видобувна промисловість, нафто- та газотранспортні системи;• Великомасштабні Субпроекти в сфері іригації, осушення і боротьби с повеннями, розведення риби, сільського господарства та промислового лісоводства;• Великомасштабні Субпроекти в сфері містобудування, включаючи житлову забудову, водоочистки, очисних споруд, збору та утилізації твердих відходів;• Потужності з промислової очистки, переробка небезпечних відходів, великомасштабна промислова нерухомість, виробництво і широкомасштабне застосування пестицидів; і• Субпроекти які, незважаючи на масштаб або вид, будуть мати суттєвий негативний вплив на критично важливі або в іншому сенсі цінні природні або культурні ресурси.• Розчищення та вирівнювання земель;• Розробка корисних копалин;• Меліорація та освоєння нових земель;• Переселення та усі Субпроекти із значним потенційним впливом на населення;• Розвиток тепло- та гідроелектро генерації;• Виробництво, транспортування та використання пестицидів та інших небезпечних та /або токсичних матеріалів.

3.3. Субпроекти Категорії В

Субпроекти Категорії В часто відрізняються від Субпроектів Категорії А того ж типу лише масштабом. Насправді, великі Субпроекти з іригації та осушення земель зазвичай відносяться до Категорії А, у той час як схожі за типом Субпроекти малого масштабу можуть відноситися до Категорії В, що також притаманне Субпроектам у сфері аквакультури та багатьом іншим. Субпроекти, що передбачають реконструкцію, відновлення або модернізацію, на відміну від нового будівництва, зазвичай відносяться до Категорії В. Субпроекти з цими характеристиками можуть мати впливи, але менш вірогідно, що вони будуть «значними». Разом з тим, кожний випадок має розглядатися окремо. У багатьох Субпроектах, що передбачають як реконструкцію, відновлення або модернізацію, так і приватизацію більша увага має приділятися існуючим екологічним проблемам у місці їх розташування, ніж новим потенціальним впливам. Відтак, при проведенні Екологічної оцінки для таких Субпроектів екологічний аудит може бути більш корисним, ніж оцінка впливу.

В залежності від типу Субпроекту, його характеру, місця розташування та масштабу впливу Субпроекти Категорії В можуть також розділятися на дві підкатегорії: Субпроекти Категорії В-висока (значний ризик) та Субпроекти Категорії В-низька (помірний ризик). Подробиці наведено нижче:

Запропоновані Субпроекти класифікуватимуться за Категорією **В-висока (значний ризик)** за результатами комплексного розгляду ризиків та впливів Субпроекту з визначенням наступного:

- Субпроекти можуть бути не такими складними як проекти Категорії А, їх еколого-соціальний масштаб та впливи можуть бути меншими (між великим та середнім), і розташовані вони можуть бути в не дуже чутливій зоні. При цьому, має враховуватися, чи мають потенційні ризики та впливи більшість або всі наведені нижче ознаки:
 - вони в більшості тимчасові, передбачувані та/або зворотні, а характер Субпроектів не виключає можливості їх уникнення та зворотності (хоча це може вимагати значних інвестицій та часу);
 - існує занепокоєність, що негативний соціальний вплив Субпроекту та пов'язані заходи з його пом'якшення здатні призвести до обмеженого громадського конфлікту, шкоди або ризику для громадського суспільства;
 - вони середні за величиною та/або за ступенем поширеності (географічна територія та чисельність населення, що ймовірно зазнають впливу, є між середньою та великою);
 - можливість кумулятивного та/або транскордонного впливів може існувати, але вони менш серйозні та їх легше запобігти або пом'якшити ніж по Субпроектах Категорії А;
 - можливість серйозного негативного впливу на здоров'я людей та/або навколишнє середовище оцінюється між середньою та низькою (наприклад у зв'язку з аваріями, утилізацією токсичних відходів тощо), та існують зрозумілі і надійні механізми для запобігання та мінімізації таких випадків;
- вплив Субпроекту на місцевість із високим рівнем чутливості або цінності буде менший ніж від Субпроектів Категорії А;
- заходи з пом'якшення та/або компенсації можуть бути легше розроблені та будуть більш надійними, ніж ті, що по Субпроектах Категорії А;
- Субпроект впроваджується в умовах, де у правових та регулятивних питаннях існує невизначеність або суперечність у повноваженнях конкуруючих установ, або в умовах, де ризики та впливи складних Субпроектів не повністю впорядковані законодавчими та регулятивними актами, або належне законодавство на стадії змінювання, або правозастосування є слабким;
- існує певна занепокоєність щодо можливостей та досвіду задіяного керівного складу, проте це з легкістю може бути вирішено шляхом надання підтримки при впровадженні.

Запропоновані Субпроекти класифікуватимуться за Категорією **В-низька (помірний ризик)** за результатами комплексного розгляду ризиків та впливів Субпроекту з визначенням наступного:

- потенційні негативні ризики та впливи на населення та/або навколишнє середовище ймовірно не будуть значними. Це є наслідком того, що Субпроект не є складним та /або великим, не передбачає діяльності з високою потенційною можливістю заподіяння шкоди людям або навколишньому середовищу, та розташований поза межами екологічно та соціально вразливих зон. До того ж, можливі ризики, впливи та проблеми ймовірно матимуть такі ознаки:
 - передбачувані та очікується, що вони будуть тимчасовими та /або зворотними;
 - низькі за величиною;

- притаманні місцю розташування майданчика, без ймовірного впливу поза межами фактичного розташування проекту;
- низька ймовірність серйозного негативного впливу на здоров'я людей та/або навколишнє середовище (наприклад не передбачає використання та утилізацією токсичних відходів, повсякденні заходи безпеки вбачаються достатніми для запобігання аварій тощо).
- ризики та впливи можуть бути легко пом'якшені у передбачуваний спосіб.

У Блоці 2 викладено індикативний перелік типів Субпроектів Категорії В.

Блок 2: індикативний перелік Субпроектів Категорії В
<ul style="list-style-type: none"> • Інфраструктурні Субпроекти малого масштабу: мережі передачі та розподілу електроенергії, електрифікація сільської місцевості, проекти міні - (річковий потік без великих водосховищ) або мікро-ГЕС, невеликі теплові електростанції, що працюють зі спалюванням екологічно чистого палива, відновлювані джерела енергії (крім гідроелектростанцій), енергоефективність та енергозбереження, водопостачання та водоочищення у сільській місцевості, реконструкція та ремонт доріг, телекомунікації тощо; • Надання послуг з охорони здоров'я, профілактика ВІЛ-СНІД, освіта (з обмеженим розширенням діючих шкіл / споруд), ремонт / реконструкція споруд у випадках, коли можуть бути виявлені небезпечні матеріали (наприклад, азбест, пестициди, що зберігаються); будівництво нових будівель більше ніж на одну-дві кімнати; та • Іригація малого масштабу, осушення, Субпроекти в сфері сільського господарства та розвитку села, водопостачання та водоочищення у сільській місцевості, управління водними ресурсами та їх відновлення, а також проекти малого масштабу у сфері агропромисловості, туризму (розробки малого масштабу). • Устаткування для виробництва хімікатів, виробництва змашувальних матеріалів з нафти або переробки допоміжних продуктів, відновлення відпрацьованих масел; • Виробничі потужності для виробництва пестицидів та фармацевтичних продуктів, фарб та парафіну, еластомерів, перекисів чи для переробки еластомерів; • Виробничі потужності для виробництва мила чи миючих засобів; • Виробництво чи ремонт виробів з металу для залізниці та літаків; • Устаткування для виробництва заліза, сталі чи кольорових металів; • Текстиль; • Виробництво двигунів та автотранспорту, устаткування для їх збирання; • Устаткування для виробництва скла та скловолокна; • Устаткування для переробки шкіри (виключаючи потужності з виробництва кінцевих товарів з обробленої шкіри); • Устаткування для виробництва всіх видів паперу та картону; • Устаткування з відновлення шин; • Устаткування з виготовлення шин (камери шин та чохли запасного колеса для автомобілів та літаків, штурвальних колонок та шинних кордів тощо); • Проекти, що мають стосунок до продукції тваринництва та рослинництва; • Проекти в гірничій промисловості. <ul style="list-style-type: none"> - виробничі потужності в обсязі 5,000 куб.м і більше на рік для видобутку та обробки мармурових блоків чи каменя, декоративних каменів, та потужності в обсязі 100,000 кв.м і більше щорічно для фрезерування, обробки та шліфування (полірування) мармуру; - видобуток сировини чи обробка згідно з нормами гірничих видобутків (25,000 куб. м на рік і більше) - видобуток 50,000 і більше тонн на рік, та/чи всі види технологічного устаткування з переробки солі.

- Виробничі потужності для перемелювання клінкера, виробництва промислового бетону, компонентів попередньо напруженого бетону;
- Виробничі потужності для виробництва цегли чи черепиці (без цехових виробничих потужностей);
- Виробничі потужності для виробництва кераміки чи порцеляни (без цехових виробничих потужностей);
- Фабрики з виробництва вапна.

3.4. Субпроекти Категорії С

Оцінка екологічного впливу або екологічний аналіз зазвичай не вимагається для таких Субпроектів оскільки ці Субпроекти найвірогідніше не матимуть негативного впливу; зазвичай вони створюють нікчемні або мінімальні безпосередні перешкоди на місці розташування. На фаховий розсуд, Субпроект має нікчемний, мізерний або мінімальний екологічний вплив. Поза межами попереднього розгляду, будь яка подальша екологічна оцінка не вимагається. Відповідно до національного законодавства Субпроекти Категорії С не потребують проведення встановлених процедур Оцінки екологічного впливу та Державної екологічної експертизи.

У Блоці 3 наведено індикативний перелік типів проектів Категорії С.

Блок 3: індикативний перелік Субпроектів Категорії С

- Проекти у сфері освіти та охорони здоров'я, що не передбачають будівництва;
- Реконструкція обмеженої кількості малих споруд (наприклад шкіл або клінік, де відходи галузі охорони здоров'я не є проблемою); та
- Інституційний розвиток, навчання та певні види підвищення кваліфікації.
- Виробництво дерев'яних виробів / кустарне виробництво меблів, різьблення, ремісництво та інше;
- Ремісництво/виробництво продукції з каменя;
- Мале підприємництво в кулінарній та харчовій галузі;
- Збирання приладів та обладнання у невеликих обсягах;
- Створення програмного забезпечення;
- Створення та обладнання художніх, дизайнерських та телекомунікаційних студій;
- Закупівля комп'ютерного обладнання;
- Закупівля транспортного обладнання;

3.5. Правила та процедури попереднього екологічного розгляду Субпроектів

Передмова

Попередній розгляд кожного запропонованого до фінансування Субпроекту здійснюватиметься з метою з'ясування належного обсягу та типу Оцінки екологічного впливу, а також яка з десяти політик Світового банку буде задіяна. Віднесення Субпроекту певного типу до категорії екологічної оцінки Світового банку та, відповідно, визначення екологічного ризику, що може виникати (наприклад високий ризик – за Субпроектами Категорії А, від значного до помірному ризику – за Субпроектами Категорії В (для В-високої та В-низької відповідно), та від низького до відсутності ризиків – за Субпроектами Категорії С), є, певною мірою, експертним судженням.

В цілому, значимість впливу і, відповідно, вибір категорії попереднього розгляду залежить, як було зазначено вище, від типу і масштабу Субпроекту, від місця його розташування та чутливості екологічних аспектів, від характеру та розміру можливих наслідків.

Щодо типу та масштабу Субпроектів. Зазвичай наступні Субпроекти вважаються такими, що мають «значний» вплив і, відповідно, мають бути віднесені до Субпроектів Категорії А:

- що значно впливають на населення або змінюють екологічно важливі зони, включаючи заболочені місцевості, природні ліси, пасовища та інші важливі природні ареали;
- «значним» потенційним впливом може також вважатися наступне: безпосередні викиди забруднюючих речовин, що достатньо великі для завдання незворотної шкоди атмосферному повітрю, водним ресурсам або ґрунтам;
- великомасштабні потрясіння у місці розташування та/або навколо нього;
- видобування, використання або переробка значних обсягів лісу або інших природних ресурсів;
- відчутна зміна гідрологічного циклу;
- небезпечні речовини у значній кількості;
- примусове переміщення людей та інші значні соціальні потрясіння.

Щодо місця розташування. Розташування у таких місцях є *підставою для віднесення* Субпроекту до Категорії А:

- в або поруч з чутливими та цінними екосистемами – заболочена місцевість, неторкані природні зони, ареали існування зникаючих видів;
- в або поруч з археологічними та/або історичними пам'ятками, або існуючими культурними та громадськими закладами;
- у щільно заселеній місцевості, де може вимагатися переселення, або вплив потенційного забруднення та інші розлади суттєво впливатимуть на громаду;
- у регіонах, що інтенсивно розвиваються, або де існують конфлікти, пов'язані з розподілом природних ресурсів, уздовж водних шляхів, в зонах поповнення водоносних пластів або в водосховищах, що використовуються для питного водопостачання, та на землях або водоймах, що містять цінні ресурси (такі як рибні ресурси, корисні копалини, лікарські рослини, найкращі сільськогосподарські ґрунти).

Щодо чутливості. Це стосується випадків, коли Субпроект може передбачати діяльність або екологічні характеристики, що завжди мають особливе значення як для Світового банку, так і для позичальника. Такі аспекти можуть включати (але не обмежуватися): зміну стану заболоченої місцевості, можливий негативний вплив на зони та місця, що знаходяться під захистом, примусове переселення, вплив на міжнародні водні шляхи та інші транскордонні питання, а також утилізація токсичних відходів.

Щодо розміру. Існує декілька шляхів вимірювання розміру, такі як *абсолютна кількість* ресурсів та екосистем, що зазнали впливу, *кількість, що зазнала впливу, відносно загальної кількості* ресурсів та екосистем, *інтенсивність* впливу, та його *часові рамки і тривалість*. У додаток до цього, *вірогідність виникнення* специфічних впливів, а також *кумулятивний вплив* запропонованої діяльності та інша запланована та здійснювана діяльність може потребувати взяття до уваги.

Приклади Субпроектів, що підпадають під Категорії А, В і С, наведені вище в блоках 1-3. Разом з тим, такий перелік є лише відправною точкою та орієнтирами для прийняття рішення за попереднім розглядом. З огляду на інші притаманні фактори, такі як місце Субпроекту, характер впливів та необхідність процедур Оцінки екологічного впливу задля забезпечення достатньої гнучкості при їх врахуванні, перелік не може використовуватися як єдине підґрунтя для попереднього розгляду.

Враховуючи, що вимоги до встановлення категорій екологічної оцінки різних типів проектів Світового банку та національного законодавства в цілому співпадають, під час проведення попереднього екологічного розгляду необхідно брати до уваги наступне:

- До *Субпроектів Категорії А* відноситься будь-яка планова діяльність, що вимагає проведення повної ОВНС та визначена у Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 808 – у випадках, якщо стосується запланованих нових діяльності/підприємств, а також ті, які Мінприроди розглядає як Субпроекти, що також потребують проведення повної ОВНС (Субпроекти, що розташовані в або поруч з екологічно чутливими зонами та ареалами існування зникаючих видів, в або поруч з археологічними та/або історичними пам'ятками, або існуючими культурними та громадськими закладами).
- До *Субпроектів Категорії В* може бути віднесена планова діяльність, що може мати негативний вплив на довкілля, але не визначені у Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, але які можуть мати певний екологічний та соціальний вплив та для яких вимагається проведення Державної екологічної експертизи. Крім того, Категорія В може застосовуватися до зазначених вище документів Субпроектів /підприємств, які вже збудовані, та, відповідно, пройшли процедуру Державної екологічної експертизи, та метою фінансування по яких є модернізація/поліпшення. У цих випадках Оцінка екологічного впливу вимагатиметься тільки для нових споруджуваних частинах об'єктів (будівництво, реконструкція, відновлення, розширення виробничих потужностей тощо).
- До *Субпроектів Категорії С* будуть в основному віднесені ті Субпроекти, за якими очікується незначний екологічний вплив, отже відсутня необхідність проведення встановлених процедур Оцінки екологічного впливу та Державної екологічної експертизи.

Для Субпроектів Категорії С поза межами попереднього розгляду, будь яка подальша екологічна оцінка не вимагається. Якщо банки-учасники, або Субпозичальники зіткнуться з труднощами класифікації Субпроектів за категоріями Світового банку, вони мають звернутися за консультаціями до екологічного спеціаліста ГУП.

Типи Субпроектів, що є неприйнятними в рамках Проекту ДДФ.

В рамках Проекту ДДФ є неприйнятними такі Субпроекти:

- будь які Субпроекти, що стосуються вирубаня лісів та/або ті, що можуть мати вплив на здоров'я лісів (ОП/БП 4.36 Ліси);
- виробництво та переробка генно-модифікованих організмів (ГМО);
- розташовані в охоронних зонах, ареалах існування видів, культурно - та соціально - вразливих зонах (ОП/БП 4.36 Ліси, ОП/БП 4.04 - Природні ареали існування видів, ОП/БП 4.11 – Місцеві культурні ресурси);
- будь-які Субпроекти, що передбачають інвестиції у бізнес, що вимагатиме примусового переселення існуючих мешканців або комерційних користувачів будь яких земельних ділянок, незалежно від їх поточного права власності, або втрату чи пошкодження активів, включаючи незібраний врожай, кіоски, огорожі тощо (ОП/БП 4.12 – Примусове переселення);
- великомасштабні системи іригації та Субпроекти, що передбачають скиди стічних вод безпосередньо до міжнародних водних шляхів, відчуження або зміну міжнародних вод, Субпроекти, що стосуються утилізації використаних матеріалів у місцях, що можуть мати вплив на міжнародні води, будівництво будь-яких гребель, що можуть впливати на гідрологічний режим міжнародних вод тощо (ОП/БП 7.50 – Проекти на міжнародних водних шляхах).

В рамках Проекту ДДФ також не є прийнятними інші види Субпроектів, наведені у Переліку виключень МФК/СБ (Блок 4)

Блок 4. Перелік виключень МФК/СБ

- ❖ Виробництво або торгівля будь-якою продукцією або діяльність, що є незаконною відповідно до місцевих законодавчих та нормативних актів, або міжнародних договорів та конвенцій, або підпадає під міжнародну заборону, таку як заборонені фармацевтичні препарати, пестициди/гербіциди, речовини, що руйнують озоновий шар, ПХБ (поліхлорбіфеноли), продукти дикої природи або продукти, що регулюються положеннями Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що перебувають під загрозою вимирання;
- ❖ Виробництво або торгівля озброєнням та амуніцією*;
- ❖ Виробництво або торгівля алкогольними напоями (крім пива та вина)*;
- ❖ Виробництво або торгівля тютюном*;
- ❖ Заклади з азартних ігор, казино та аналогічні заклади*;
- ❖ Виробництво або торгівля радіоактивними матеріалами. Це не застосовується до закупівель медичного обладнання, вимірювального обладнання та обладнання з контролю якості, а також будь-якого іншого обладнання в якому, на думку МФК, джерела радіоактивного випромінювання є незначними, або мають належний захист;
- ❖ Виробництво або торгівля не зв'язаними азбестовими волокнами. Це не застосовується до придбання та використання азбестоцементного полотна, в якому вміст азбесту не перевищує 20%;
- ❖ Використання сейнерних сіток, що дрейфують у відкритому морі, довжиною понад 2,5 км;
- ❖ Виробництво або діяльність, що передбачає використання шкідливих або експлуаторських форм примусової праці** / шкідливої дитячої праці***;
- ❖ Виробництво або торгівля деревиною або іншими лісоматеріалами, отриманими у спосіб, інший ніж від сталого управління лісним господарством;
- ❖ Виробництво, торгівля, зберігання або транспортування значних об'ємів небезпечних хімічних речовин, або великомасштабне комерційне використання небезпечних хімічних речовин. Небезпечні хімічні речовини включають бензин, керосин та інші нафтопродукти;
- ❖ Виробництво або діяльність, що передбачає вторгнення на території, якими володіють або які віднесені до юрисдикції корінних народів, без повного документального погодження з таким народом.

Примітки:

* Це не застосовується до Субпозичальників, які залучені до цієї діяльності не в значній мірі. «Не в значній мірі» означає, що така діяльність є для Субпозичальника допоміжною до основної діяльності Субпозичальника.

** Примусова праця означає уся роботу або послуги, що виконуються примусово, та вимагаються від людини під загрозою застосування сили або покарань.

*** Шкідлива дитяча праця означає наймання дітей на роботу на економічно експлуаторських умовах, або працю, яка вірогідно шкодить або заважає освіті дітей, або несе небезпеку для здоров'я дітей, або для їх фізичного, розумового, духовного, морального або соціального розвитку.

4. ЮРИДИЧНІ ТА РЕГУЛЯТИВНІ ЗАСАДИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРАКТИК СВІТОВОГО БАНКУ

4.1 Юридичні та регулятивні засади діяльності за Проектом

Українське законодавство, що регулює природоохоронні питання, є достатньо вичерпним, складним та іноді суперечливим. Воно складається з міжнародних конвенцій, угод, протоколів та договорів, що були ратифіковані парламентом, а також законів, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України (КМУ), наказів міністерств. Різноманітні норми, порядки, стандарти та настанови, які зазвичай разом складають нормативну базу, затверджуються постановами КМУ та наказами міністерств. Щоб набути юридичної сили, кожний нормативний акт має бути зареєстрований Міністерством юстиції України.

Підзаконні акти численних урядових органів (Міністерств, державних агентств, державних інспекцій, державних служб та інших центральних урядових органів), що визначають повноваження відповідного державного органу та його філіалів та відділень на регіональному (обласному та районному) рівнях, також є дуже важливими. Ця частина законодавства зазнала значних змін після адміністративної реформи 2010, коли вся система державних органів була змінена.

Аспекти захисту навколишнього середовища також регулюються відповідними законодавчими положеннями, що містяться в інших частинах законодавства країни (цивільне право, водний кодекс, земельний кодекс, адміністративне законодавство, кримінальне право тощо). Конкретніше ці положення визначають суть та межі штрафних санкцій та дисциплінарних норм, а також адміністративної, матеріальної та кримінальної відповідальності, що застосовуються до порушника екологічних норм та відносяться до заподіяної порушником шкоди, екологічного ризику та тяжкості заподіяних негативних наслідків.

Законодавство у сфері охорони водних ресурсів

Юридичні засади поводження з водними ресурсами в Україні визначаються Водним Кодексом (1995) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення зберігання, сталого та науково обґрунтованого користування та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження та виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращання екологічного стану водних об'єктів та захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води з джерел водопостачання (Дозвіл на спеціальне водокористування) та дозвіл на скиди очищених та неочищених стоків у навколишнє середовище. Ця важлива область законодавства нещодавно піддалася значним змінам під час реорганізації Міністерства екології та природних ресурсів України (Мінприроди) (нове положення про Міністерство було схвалено Указом Президента 13.04.2011 і введено в дію Кабінетом Міністрів України 11.09.2013). Ще одна важлива новина полягає в тому, що з 18 травня 2013 року Дозволи на спеціальне водокористування надаються не Мінприроди, а Радою міністрів Автономної Республіки Крим та обласними адміністраціями (для водних ресурсів державного значення) та органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища (та обласними радами (для водних ресурсів місцевого значення)). Разом з тим процедури надання такого дозволу залишилися незмінними.

Основне чинне екологічне законодавство та норми в області користування водними ресурсами включають:

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- Постанова КМУ «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Інструкція про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;
- Постанова КМУ «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

Законодавство у сфері охорони атмосферного повітря

Правове та інституціональне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про захист атмосферного повітря» (1992). Цей Закон спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Основне чинне законодавство та норми в сфері захисту атмосферного повітря:

- Постанова КМУ «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;
- Постанова КМУ «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;
- Постанова КМУ «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Керівництво з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря;
- Максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Законодавство у сфері поводження з відходами

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності задля уникнення або мінімізації утворення відходів, зберігання та поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків від утворення, зберігання та поводження з відходами на оточуюче середовище та на здоров'я людини. Цей закон також визначає сферу відповідальності Міністерства екології та природних ресурсів, Міністерства регіонального розвитку та будівництва, деяких інших міністерств та місцевих органів.

Основне чинне законодавство та норми в сфері поводження з відходами:

- Закон України «Про охорону навколишнього середовища» (1999);
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (1994);
- Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» (1995);
- Закон України «Про металобрухт» (1999);
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів» (1999);

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів» (1998) ;
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку подання декларації про відходи та її форми» (2016);
- Наказ Державного Комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації, що затверджує «Класифікатор відходів» (1996).

Санітарні норми

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (1994) та нормативні акти на основі цього Закону є надзвичайно важливими у цій сфері. Державна санітарно-епідеміологічна служба (ДСЕС), що входить до Міністерства охорони здоров'я, здійснює свою діяльність на базі цього Закону і нормативних актів, а також є відповідальним за дотримання санітарно-епідеміологічного законодавства. Обласні підрозділи ДСЕС мають районні відділення (одне відділення обслуговує один або кілька районів, також в кожній області існує Обласний лабораторний центр СЕС, що має районні відділення).

Доступ до інформації та участь громадськості

В Україні доступ до екологічної інформації був забезпечений ратифікацією у 1999 році Верховною Радою України «Орхуської конвенції доступу до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля». Мінприроди була розроблена низка регулятивних актів на впровадження положень цієї конвенції.

Оцінка екологічного впливу, Державна екологічна експертиза

Існує окремий Закон України «Про Екологічну експертизу» 1995, Статтею 7 якого визначений перелік об'єктів, що підпадає під його дію (загальна Екологічна експертиза) (нові законодавчі акти, нові технології, нові матеріали, нові речовини та продукти з негативним впливом на навколишнє середовище). Закон також передбачає обов'язкову Державну Екологічну експертизу (що проводиться державним органом). Відповідно до Статті 13 цього Закону перелік видів діяльності та об'єктів, які вимагають проведення Державної Екологічної експертизи, визначений Переліком видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затвердженим Постановою КМУ від 28.08.2013 №808. «Позитивне рішення» за результатами Державної Екологічної експертизи є обов'язковим для таких Субпроектів.

Інженерні вишукування, проектна та будівельна діяльність регулюються Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Існує низка архітектурних та будівельних норм та стандартів, включаючи Державні будівельні норми щодо підготовки Звіту з оцінки впливу на навколишнє середовище (ДБН А.2.2-1-2003 «Структура та зміст матеріалів Звіту про оцінку впливу на навколишнє середовище (ОВНС)»).

Ключовим актом, що регулює всі види будівництва, є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 12.03.2011. Цей Закон та Державні будівельні норми «Перелік проектної документації для проведення будівництва» (ДБН А.2-3-2014) надає інформацію щодо того, яка саме документація має бути підготовлена по різних видах проектів з будівництва і як ця документація має розглядатися.

Повний ОВНС (як визначено в ДБН А.2.2-1-2003, з матеріалами громадських обговорень) необхідний тільки для виконання проектів з високим ризиком екологічної небезпеки (частина 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»). Для визначення, чи є проект таким, розробник разом з проектною організацією мають

застосувати критерії, визначені в Законі України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2001) та Постанові КМУ від 11.07.2002 «Про ідентифікацію та декларування об'єктів підвищеної небезпеки». Проведення ідентифікації є обов'язком власника об'єкту та має базуватися на обсягах небезпечних речовин (наприклад хлорин). Крім того існує Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затверджений Постановою КМУ від 28.08.2013 і опублікований в офіційному бюлетені 19.11.2013.

Частиною другою Статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» встановлено, що експертна оцінка (*експертиза*) проектної документації проводиться ліцензованою експертною організацією відповідно до порядку, встановленого Постановою КМУ від 11.05.2011 №560. Цією Постановою визначено, що обов'язкова експертна оцінка, що має включати екологічні та санітарно-епідеміологічні аспекти, має проводитися для проектів 4-ї та 5-ї категорій складності. Порядок класифікації (які саме проекти мають бути віднесені до 4-ї або 5-ї категорії складності) визначається Постановою КМУ від 27.04.2011 № 557. Ця класифікація не відноситься до об'єктів «підвищеної небезпеки», про які йшла мова вище, та базується на кількості людей постійного перебування (більше 300), або періодичного перебування (більше 10,000), та які можуть постраждати в разі нещасного випадку. Відповідальністю власника проекту є визначити, чи відноситься проект до цих категорій.

4.2 Природоохоронні політики Світового Банку

Світовим банком впроваджені політики екологічної та соціальної безпеки для запобігання та пом'якшення можливих негативних наслідків для людей та довкілля, пов'язаних з кредитними операціями Світового банку. Враховуючи характер Проекту ДДФ, у діяльності за Субпроектами вісім з десяти Операційних політик (ОП/БП 4.04 - природні ареали існування видів; ОП/БП 4.10 – Корінне населення, ОП/БП 4.11 – Матеріальні об'єкти культурної спадщини, ОП/БП 7.50 – Міжнародні водні шляхи, ОП/БП 4.37 – Безпека гребель, ОП/БП 4.12 – Вимушене переселення, ОП/БП 4.36 Ліси та ОП/БП 7.60 – Проекти на спірних територіях) не будуть задіяні.

Усі пропозиції по Субпроектах розглядатимуться в контексті всіх наведених вище політик та у разі, якщо виявиться, що будь-який Субпроект передбачатиме, серед іншого, примусове придбання землі, фізичне переміщення населення або інші питання, пов'язані з незаконним розпорядженням землею, що підпадають під дію ОП/БП 4.12, такі Субпроекти не фінансуватимуться за рахунок кредитних коштів.

ОП 4.01 Екологічна оцінка має відношення до всіх Субпроектів та ще одна політика (ОП/БП 4.09 - Менеджмент у сфері застосування пестицидів) – для Субпроектів, де очікується використання пестицидів при їх впровадженні.

ОП/БП 4.01 Екологічна оцінка

Ця політика застосовується в тому випадку, коли діяльність за проектом вірогідно матиме потенційний (негативний) вплив на навколишнє середовище у місці його впровадження і така діяльність, пов'язана із Субпроектом, що розглядатиметься в рамках ПДДФ. ОП/БП 4.01 поширюється на вплив на природне середовище (атмосферне повітря, водні ресурси, земля), здоров'я та безпеку людини, матеріальні об'єкти культурної спадщини, транскордонні та глобальні екологічні питання.

ОП/БП 4.09 Менеджмент у сфері застосування пестицидів

ОП/БП 4.09 Менеджмент у сфері застосування пестицидів надає допомогу позичальникам у поводженні з пестицидами, які мають вплив на сільське господарство або на здоров'я населення. В сільськогосподарських проектах позичальник застосовує

менеджмент у сфері застосування пестицидів в контексті оцінки впливу Субпроєкту на навколишнє середовище для забезпечення проведення діяльності з використанням пестицидів з дотриманням засад Інтегрованого менеджменту у сфері застосування пестицидів, з метою мінімізувати небезпеку здоров'ю та навколишньому середовищу в наслідок використання пестицидів та моніторингу і регулювання розповсюдження та використання пестицидів.

ОП/БП 4.09 застосовується до Субпроєктів в галузі сільського господарства у випадках застосування підприємством-бенефіціаром пестицидів у своїй діяльності, незалежно від того чи фінансується їх закупівля коштами Світового банку, чи ні. Навіть тоді, коли закупки пестицидів не є об'єктом фінансування за рахунок Субкредиту, реалізація спрямованого на розвиток сільського господарства Субпроєкту може призвести до суттєвого збільшення їх використання та, відповідно, екологічних проблем.

Закупівля будь-яких пестицидів за Субпроєктом, що фінансується Світовим банком, є можливою за умови оцінки характеру та розміру пов'язаного ризику, зважаючи на можливе використання та потенціальних користувачів. Така оцінка проводиться в контексті екологічної оцінки Субпроєкту та відображається у документації за Субпроєктом. Субпроєктна документація також має включати перелік пестицидів, закупівля яких узгоджена в рамках Субпроєкту, або зазначено, коли і як цей перелік буде розроблено та затверджено.

4.3 Порівняння вимог чинного законодавства України та Світового банку до екологічної оцінки

Аналіз вимог чинного законодавства України та Світового Банку щодо Екологічної оцінки та Плану екологічного та соціального менеджменту свідчить, що в цілому вони схожі.

Політики та процедури Світового банку у сфері ЕО в цілому є сумісними з підходами та практиками ОЕВ, що застосовуються в Україні як за термінологією, так і методологією.

Ключова спільна вимога, що зазначена в обох системах, стосується обов'язкового характеру проведення оцінки впливу на навколишнє середовище, як складова частина підготовки Субпроєкту, проектування та впровадження будь якої діяльності за Субпроєктом, що передбачає нове будівництво та/або реконструкцію існуючих виробничих потужностей. Повний звіт за ОВНС (як зазначено в частині 2-й Державних норм будівництва ДБН А.2.2.1-2003) є обов'язковою для всіх об'єктів, що становлять підвищену небезпеку.

Для об'єктів з «помірним ступенем небезпеки» може бути застосована скорочена версія звіту з ОВНС. Склад цієї «скороченої версії» має бути узгоджений з місцевим екологічним органом та санітарно-епідеміологічною службою.

У випадку проведення повної ОВНС, вимоги до обсягів оцінки екологічного та соціального впливу, а також вимоги до розкриття інформації щодо такої оцінки згідно з Українським законодавством співпадають з вимогами політик Світового банку. Основним документом, що регулює процес ОВНС і обумовлює вимоги до документації з ОВНС в Україні, є Державні будівельні норми ДБН А.2.2-1-2003.

5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

5.1 Попередній розгляд умов праці та виробничої безпеки

В рамках екологічної та соціальної оцінки потенційних Субпроєктів, що запропоновані до фінансування в рамках ПДДФ, аспекти умов праці та виробничої безпеки мають бути розглянуті та відповідні ризики оцінені.

Підприємства-бенефіціари зобов'язані вживати усіх обґрунтованих запобіжних заходів задля забезпечення здоров'я та безпеки своїх працівників. Увага повинна приділятися не тільки етапу функціонування Субпроектів, а також безпеці на момент будівництва підприємства та виведення з експлуатації.

Запобіжні та захисні заходи мають бути застосовані у такому порядку пріоритетності:

- **Запобігання небезпеці** шляхом виключення небезпечної діяльності з виробничого процесу (наприклад заміна хімікатів на менш шкідливі, застосування іншого процесу виробництва тощо);
- **Контроль небезпеки** у її джерелі шляхом застосування інженерних засобів контролю (наприклад місцева витяжна вентиляція, ізольовані приміщення, захисна огорожа обладнання, акустична ізоляція тощо);
- **Мінімізація небезпеки** шляхом розробки безпечних виробничих систем, а також вжиття адміністративних або інституціональних заходів безпеки (наприклад позмінна робота, тренінги з безпеки праці, блокування та попереджувальні повідомлення, нагляд за робочим місцем, обмеження перебування на роботі або її тривалості тощо);
- **Забезпечення належними засобами індивідуального захисту (ЗІЗ)** разом з проведенням навчань з використання ЗІЗ, їх застосуванням та підтримкою ЗІЗ у належному стані.

Розгляд заходів із запобігання та контролю виробничої небезпеки має відбуватися на основі всебічного аналізу виробничої безпеки або небезпеки та охоплювати такі аспекти:

- **Загальне проектування та використання виробничих потужностей**, включаючи: *Інтегрованість структур робочих місць* (постійні або мобільні робочі місця мають бути спроектовані та обладнані для безпечних умов праці); *Запобігання пожежі* (робоче місце має бути спроектованим для запобігання утворенню пожежі шляхом використання прийнятної для виробничих потреб протипожежної системи); *Забезпечення питною водою та свіжим повітрям*; *Освітлення*; *Безпечний доступ*; *Надання першої допомоги*; *Підтримання належної температури у виробничих приміщеннях*.
- **Комунікації та навчання**, включаючи: *Навчання з охорони праці*, *Тренінг для співробітників та підрядчиків при виконанні нових завдань*; *Інформування про зони небезпеки*; *Маркування обладнання*, *Засоби оповіщення про сигнали небезпеки*.
- **Фактори фізичної небезпеки**, включаючи: *Обладнання, що обертається та рухається* (взаємодія з деталями якого може привести до травми або смерті, в наслідок непередбаченого початку роботи обладнання, або непередбачуваних рухів під час його роботи); *Шум*; *Вібрації*; *Ураження електричним струмом* (незахищене або пошкоджене електричне обладнання, таке як вимикачі, пункти управління, кабелі, дроти, ручний інструмент може становити серйозну загрозу для працівника); *Небезпека для зору* (загроза поранення очей від попадання твердих часток, що можуть утворюватися в різноманітних виробничих процесах або/та рідкий хімічний струмінь може стати причиною тимчасової або повної втрати зору працівника); *Зварювальні роботи, або роботи з високими температурами* (зварювання створює над'яскраве та інтенсивне світло, що може суттєво пошкодити зір працівника); *Висотні роботи*.
- **Хімічна небезпека**, включаючи: *Якість повітря*; *Вогонь та вибухи*; *Хімікати, що викликають корозію, окислення та реакції*; *Матеріали, що містять азбест*.
- **Біологічна небезпека** (біологічні речовини становлять потенційну загрозу захворювань або уражень внаслідок одиничного або постійно повторюваного контакту).

- **Радіаційна небезпека** (радіоактивне випромінювання може призвести до можливого дискомфорту, уражень або серйозних захворювань робітників).
- **Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)** (ЗІЗ надають додатковий захист працівникам, що наражаються на небезпеку внаслідок професійної діяльності у поєднанні з іншими засобами управління обладнанням та системами безпеки).

5.2 Моніторинг умов праці та виробничої безпеки

Моніторинг охорони праці та виробничої безпеки має підтверджувати ефективність стратегії запобіжних заходів та контролю. Обрані показники мають відображати найбільші загрози охорони праці, здоров'я, безпеки, а також запровадження запобіжних заходів та контролю. Моніторинг охорони та безпеки праці має включати:

- **Перевірку безпеки, тестування та налагодження:** це повинно включати регулярні перевірки та тестування всіх засобів безпеки та заходів з контролю загроз, зосереджуючись на інженерних та індивідуальних засобах захисту, робочих процедурах, робочому місці, обладнанні та знарядді, що застосовується. Інспектування має підтвердити, що надані засоби індивідуального захисту забезпечують необхідний рівень захисту і використовуються, коли це вимагається. Всі засоби, що впроваджені або використовуються для перевірки та фіксації параметрів робочого середовища, мають проходити регулярні перевірки та калібрування, і мають бути наявні відповідні протоколи перевірок.
- **Дослідження стану робочих зон:** Роботодавці мають документувати відповідність нормам використовуючи необхідний набір переносних та стаціонарних засобів для моніторингу та порівняння. Моніторинг та аналіз має проводитися відповідно до міжнародно-визнаних методів та стандартів. Методологія проведення моніторингу, місця його проведення, частота та параметри мають встановлюватися індивідуально до кожного Субпроєкту з огляду на оцінку небезпеки. Загалом моніторинг має бути виконаним протягом вводу в експлуатацію виробничих потужностей або обладнання та в кінці його гарантійного періоду або в інших випадках виконуватися відповідно до плану моніторингу.
- **Дослідження здоров'я працівників:** якщо вимагаються надзвичайні запобіжні заходи, робітники мають бути забезпечені належним та відповідним медичним оглядом до моменту першого впливу, а також на регулярній основі у подальшому. Проведення медичних оглядів, якщо це вбачається за необхідне, має продовжуватися після завершення трудової діяльності.
- **Тренінги:** діяльність з навчання працівників та відвідувачів має належно контролюватися та бути документально оформленою (такі данні як розклад, тривалість курсів та відвідувачі мають бути зафіксовані). Результати тренувальних заходів щодо настання випадків надзвичайних подій, включаючи тренування з виникнення пожежі, мають бути належним чином зафіксовані. Постачальники послуг та підрядники мають згідно контрактів надавати працівникам відповідні інструкції до початку виконання ними завдання.

5.3. Попередній розгляд примусового переселення та його впливів

Впровадження Проєкту доступу до довготермінового фінансування передбачає фінансування Укрексімбанком та банками-учасниками прийнятих Субпроєктів, орієнтованих на розвиток експорту в різних галузях економіки. Враховуючи, що майбутні окремі Субпроєкти можуть відрізнятися за типом (фінансування інвестицій або обігового капіталу), за обсягом діяльності/інвестицій, а відтак мати різний характер та масштаб екологічного та соціального впливу, є очевидним, що такі екологічні та соціальні впливи та ризики не можуть бути ідентифіковані та оцінені заздалегідь.

Разом з тим, якщо реалізація конкретного Субпроєкту може мати потенційний соціальний вплив (наприклад створення нових робочих місць або їх втрата, притік робочої сили, можливі економічні зміни тощо) такий прямий або опосередкований вплив на суспільство має бути оцінений та включений до Інформації з екологічної та соціальної оцінки, а можливі заходи з пом'якшення такого впливу мають бути відображені в ПЕСМ.

5.3.1. Процес попереднього розгляду соціальних аспектів для забезпечення належної ретельності в оцінці їх відповідності вимогам безпеки.

В рамках Проєкту ДДФ не розглядатиметься діяльність, що підпадає під ОП/БП 4.12 Примусове переселення. Очікується, що діяльність за Субпроєктами в рамках Проєкту ДДФ не передбачатиме будь якого тимчасового або постійного фізичного або економічного переміщення або втрати майна. Крім того, в рамках Проєкту ДДФ не розглядатимуться будь-які Субпроєкти, що передбачатимуть необхідність примусового придбання земель або будь яких форм примусового переселення. Укрексімбанк разом з банками-учасниками здійснюватимуть субкредитування існуючих кредитоспроможних Субпозичальників з метою розвитку їх експортного потенціалу.

Разом з тим, для забезпечення повної відповідності політикам соціального захисту та вимогам Світового банку, Укрексімбанк проводитиме попередній розгляд соціальних аспектів кожного Субпроєкту, застосовуючи наведений нижче перелік контрольних питань. Після цього фахівці з соціальних питань Групи управління проєктом відобразатимуть результати такого попереднього розгляду соціальних аспектів/належної оцінки в Інформації з екологічної та соціальної оцінки проєкту, базуючись на розмірах соціального ризику/впливу.

Перелік контрольних питань з оцінки впливів примусового переселення та соціальних ризиків:

Можливі впливи від примусового переселення/ соціальні впливи		Так	Ні	Не відомо	Коментарі
1.	Чи передбачає Субпроєкт нові будівельні роботи?				
2.	Чи передбачає Субпроєкт модернізацію, оновлення існуючих виробничих потужностей?				
3.	Чи є ймовірність того, що Субпроєкт призведе до будь-яких незворотних пошкоджень або втрати житла, іншої власності, використання ресурсів?				
4.	Чи відсутні будь-які обмеження стосовно місця, обраного для проведення цих робіт, та воно розташовано на землі, що знаходиться у публічній/державній/ громадській власності?				
5.	Чи вимагає Субпроєкт придбання приватних земель?				
6.	Якщо майданчик є приватною власністю, чи може ця земля бути придбана на комерційній договірній основі (за взаємним бажанням продавця та покупця)?				
7.	Якщо земельна ділянка має бути придбана, чи відомі фактичні межі ділянки та статус власності?				
8.	Чи бажає землевласник добровільно передати необхідну для Субпроєкту землю?				
9.	Чи втрачає землевласник більш ніж 10 % своєї землі/території в результаті такої передачі?				

10.	Чи достатньо в межах існуючої ділянки місця для розташування матеріалів та транспорту, необхідних для виконання будівельних робіт / чи забезпечені під'їзні шляхи?				
11.	Чи є особи з неоформленою власністю, які живуть, ведуть бізнес у місці, де Субпроектом передбачено будівництво?				
12.	Чи є ймовірність будь якого тимчасового впливу?				
13.	Чи існує вірогідність виселення, закриття бізнесу, комерційної діяльності та діяльності із забезпечення засобів існування людей під час будівництва?				
14.	Чи є фізичне переміщення людей у зв'язку з будівництвом?				
15.	Чи передбачає Субпроект переселення будь-яких людей? Якщо так, опишіть.				
16.	Чи відбудеться втрата/ пошкодження сільськогосподарських земель, незібраного врожаю, зелених насаджень?				
17.	Чи відбудеться втрата доходів та засобів до існування?				
18.	Чи втратять люди тимчасово або назавжди доступ до засобів виробництва, послуг, природних ресурсів?				
19.	Чи призведе Субпроект до втрати зайнятості, робочих місць?				
20.	Чи створить Субпроект значний приток робочої сили внаслідок нового будівництва?				
Загальна оцінка та, за необхідності, пропонувані заходи з пом'якшення:					

6. ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

6.1 Документація з екологічної оцінки

Для **Субпроектів Категорії А** (суттєвий ризик, вимагається Екологічна експертиза відповідно до українського законодавства). Екологічна оцінка Субпроектів Категорії А враховуватиме значні екологічні аспекти цих Субпроектів. Обсяг документації та детальність проведення екологічної оцінки має відповідати потенційному впливу Субпроекту. Зважаючи на вид, характер та розмір передбачуваних Субпроектів, Субпозичальник має надати Укресімбанку / БУ таку документацію:

- Копія офіційного листа, у якому зазначено «Позитивне рішення» Екологічної експертизи відповідних екологічних органів (ОЕВ, підготовлена третьою стороною, є задовільною та схваленою відповідно до законодавства України);
- Будь-які спеціальні вимоги, умови або кваліфікаційні вимоги, які додаються до «Позитивного рішення»;
- Резюме ОЕВ англійською мовою;
- Повну версію ПЕСМ англійською та українською мовами, відповідно до умов ОП/БП 4.01 (як зазначено у Додатку III цього РДЕСМ), який відображає усі суттєві екологічні впливи, включені до Екологічної оцінки, та будь-які спеціальні вимоги, умови або кваліфікаційні вимоги, які додавались до «Позитивного рішення» Екологічної експертизи;

- Якщо підприємство вже є діючим, Субпозичальник має надати перелік дозволів (наприклад: дозволи на викиди в атмосферу, водокористування та ліміти на утилізацію відходів) та підтвердження того, що усі екологічні ліцензії, дозволи, схвалення щодо такої діяльності є дійсними, а також інформацію щодо термінів їх чинності;
- Якщо це є необхідним мають бути надані деталі двох громадських обговорень з приводу ОЕВ.

Всі Субпроекти Категорії А підлягатимуть «попередньому розгляду» експертами Світового банку з питань захисту довкілля, а Резюме ОЕВ буде направлено для інформації до Світового банку.

Субпроекти Категорії В (середній ризик, ОЕВ/ Екологічна експертиза може вимагатися або не вимагатися відповідно до природоохоронного законодавства України). Обсяг ЕО для Субпроектів Категорії В може відрізнятися залежно від Субпроекту, але ця оцінка не є такою детальною порівняно ЕО для Субпроектів Категорії А. Аналогічно ЕО для Субпроектів Категорії А тут оцінюється потенціальний негативний та позитивний екологічний вплив Субпроекту, а також розробляються необхідні заходи з запобігання, мінімізації, пом'якшення або компенсації негативного впливу та покращання екологічної ситуації.

Залежно від типу Субпроекту, його характеру та масштабу впливу Субпроекти можуть бути класифікованими за двома різними підкатегоріями: а) Субпроекти Категорії В-висока (вимагається Екологічна експертиза відповідно до вимог природоохоронного законодавства України) – потенційний екологічний вплив яких є зазвичай притаманним для конкретного об'єкта, зворотнім за характером; менш несприятливим, ніж вплив на довкілля Субпроектів, що віднесені до Категорії А, і для яких заходи з пом'якшення впливу можуть бути легко розроблені; б) Субпроекти Категорії В-низька (Субпроекти, для яких вимагається тільки підготувати ПЕСМ) – вплив яких можна оцінити як помірний в частині характеру, масштабу, розміру та тривалості, а відтак зменшений за допомогою стандартних процедур, інженерних рішень та належної практики.

Для Субпроектів Категорії В-висока

Субпозичальник має надати Укрексімбанку / БУ таку документацію:

- Інформація з екологічної та соціальної оцінки (як зазначено у Додатку II цього РДЕСМ);
- Копія офіційного листа, у якому зазначено «Позитивне рішення» відповідних екологічних органів (скорочений звіт з ОЕВ є задовільним та схваленим відповідно до законодавства України);
- Резюме ОЕВ;
- Будь-які спеціальні вимоги, умови або кваліфікаційні вимоги, які додаються до «Позитивного рішення»;
- План екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) (як зазначено в Додатку III цього РДЕСМ), в якому визначені потенційні екологічні ризики та запропоновані заходи з їх пом'якшення;
- Якщо підприємство вже є діючим, Субпозичальник має надати перелік дозволів (наприклад: дозволи на викиди в атмосферу, водокористування та ліміти на утилізацію відходів) та підтвердження того, що усі екологічні ліцензії, дозволи, схвалення щодо такої діяльності є дійсними, а також інформацію щодо термінів їх чинності;

- Детальну інформацію щодо однієї громадської консультації (як зазначено у Додатку III).

Перший Субпроект Категорії В-висока підлягає «попередньому розгляду» експертами Світового банку з питань захисту довкілля.

Для Субпроектів Категорії В-низька

Субпозичальник має надати Укрексімбанку / БУ таку документацію:

- Інформація з екологічної та соціальної оцінки (як зазначено у Додатку II);
- План екологічного та соціального менеджменту (ПЕСМ) (як зазначено в Додатку III цього РДЕСМ), в якому визначені потенційні екологічні ризики та запропоновані заходи з їх пом'якшення;
- Якщо підприємство вже є діючим, Субпозичальник має надати перелік дозволів (наприклад: дозволи на викиди в атмосферу, водокористування та ліміти на утилізацію відходів) та підтвердження того, що усі екологічні ліцензії, дозволи, схвалення щодо такої діяльності є дійсними, а також інформацію щодо термінів їх чинності. Такі схвалення можуть включати в себе питання, близько пов'язані з Екологічною оцінкою, такі як щодо об'єктів культурного значення, в тих деяких випадках, коли це могло б застосовуватись до Субпроектів.

Субпроекти Категорії В не підлягають попередньому розгляду (за винятком першого Субпроекту Категорії В-висока), оскільки основний аналіз буде проведений Укрексімбанком/БУ, а також будуть прийняті рішення про їх схвалення. Експерт Світового банку з питань захисту довкілля довільним чином обере Субпроекти для наступного розгляду під час щорічних наглядових місій з метою перевірки того, чи відповідали прийняті ГУП рішення українським стандартам та стандартам Світового банку.

Субпроекти Категорії С (рівень ризику низький, ОЕВ не потрібна). Якщо Субпроект отримує таку класифікацію - відсутня необхідність у будь-якій документації з екологічної оцінки, а також відсутня необхідність у будь-якій подальшій екологічній оцінці або схваленнях.

6.2 Громадські обговорення.

Для всіх Субпроектів Категорії А та Категорій В-висока, під час проведення ОЕВ, Субпозичальник проводить консультації з групами осіб, що будуть знаходитись під впливом екологічних наслідків від потенційного Субпроекту, та місцевих неурядових організацій (МНО) щодо екологічних аспектів Субпроектів, та приймає до уваги їх думку. Субпозичальник розпочинає такі консультації якомога раніше.

Для Субпроектів Категорії А – Для Субпроектів Категорії А, Субпозичальник проводить з такими групами громадські обговорення щонайменше два рази. Відразу після проведення попередньої екологічної оцінки та до закінчення розробки технічного завдання для проведення ОЕВ Субпозичальник повинен фіналізувати та оприлюднити Заяву про наміри щодо запланованої діяльності (як зазначено у Додатку Г Українських державних стандартів будівництва ДБН А.2.2.-1-2003) та провести перші громадські обговорення. Субпозичальник надає до початкових обговорень стислі дані щодо цілей, опису та потенційного впливу запропонованого проекту. Наступні громадські обговорення мають бути проведені після завершення проекту ОЕВ. На другій стадії консультацій проект ОЕВ розглядається та обговорюється.

Ціль проведення громадських обговорень - презентація поглядів груп або окремих осіб, які можуть зазнати впливу через реалізацію Субпроекту у зв'язку з його

екологічними аспектами, які викликають їх занепокоєння. Групи або окремі особи, що зазнають впливу, мають визначити екологічні аспекти, які, на їх думку, є суттєвими. Будь-які суттєві аспекти, що виникли під час громадського обговорення, мають бути включені до ОЕВ.

Для Субпроектів Категорії В-висока - для Субпроектів Категорії В-висока необхідно провести одне громадське обговорення, де презентувати проект ПЕСМ (або скорочений звіт з ОЕВ) для розгляду та обговорення (як зазначено в Додатку III). Всі суттєві питання, що були визначені під час обговорення мають бути включені до ОЕВ.

Обов'язки Субпозичальника включають в себе: (а) повідомлення громадськості, включаючи оприлюднення проекту документації, що пройшла громадські обговорення, (b) проведення консультації та (c) фіксація суттєвих зауважень, перелік учасників, які взяли участь в обговореннях, висновки, рекомендації та наступні кроки. Детальна інформація щодо документації, необхідної для проведення громадських обговорень, надана у Додатку III цього РДЕСМ.

ПЕСМ українською мовою та протокол громадських обговорень мають бути розміщені у громадському місці поблизу місця реалізації проекту та на веб-сайті Субпозичальника (за необхідністю).

6.3 Розгляд та схвалення

Категорія А: Кредитний фахівець Укрексімбанку або БУ розглянуть ОЕВ та ПЕСМ забезпечивши, щоб усі аспекти, визначені під час Екологічної оцінки проекту, а також будь-які умови, вимоги та кваліфікаційні вимоги відповідно до ОП/ПБ 4.01 Світового банку, були належним чином відображені. Потім він/вона надасть ОЕВ/ ПЕСМ Спеціалісту з екологічних питань ГУП Укрексімбанку з рекомендацією щодо його схвалення. ГУП Укрексімбанку розгляне такі матеріали, і якщо вони відповідають вимогам – затвердить їх. Потім тексти англійською мовою: (а) Резюме ОЕВ, (c) копії офіційного листа, який містить в собі «Позитивне рішення» з боку відповідного органу влади (Екологічна оцінка – схвалена), та (d) документації щодо будь-яких спеціальних вимог, умов або кваліфікаційних вимог, які додаються до «Позитивне рішення», будуть надіслані експертам Світового банку з питань захисту довкілля для винесення рішення – «не заперечуємо».

Укрексімбанку та БУ заборонено виплачувати кошти Банку до надання офіційного схвалення Банком (винесення рішення «не заперечуємо»).

Категорія В-висока: Кредитний фахівець разом із Спеціалістом з екологічних питань Укрексімбанку або БУ розглянуть та нададуть схвалення для Категорії В- висока: Інформації з екологічної та соціальної оцінки; Копії офіційного листа, яка містить «Позитивне рішення» з боку відповідного екологічного органу; Резюме ОЕВ; ПЕСМ; Переліку дозволів (наприклад: дозволи на викиди в атмосферу, водокористування та ліміти на утилізацію відходів) та підтвердження того, що усі екологічні ліцензії, дозволи, схвалення щодо такої діяльності є дійсними, а також терміни їх чинності, та дані щодо однієї Громадської консультації.

Категорія В-низька. Кредитний спеціаліст Укрексімбанку або банку-учасника розгляне наступні документи для присвоєння Субпроекту Категорії В-низька: Інформації з екологічної та соціальної оцінки; ПЕСМ; Переліку дозволів (наприклад: дозволи на викиди в атмосферу, водокористування та ліміти на утилізацію відходів) та підтвердження того, що усі екологічні ліцензії, дозволи, схвалення щодо такої діяльності є дійсними, а також терміни їх чинності.

Субпроекти Категорії В (висока та низька) не підлягають попередньому розгляду (за винятком першого Субпроекту Категорії В-висока), оскільки основний аналіз буде

проведений Укресімбанком/БУ, а також будуть прийняті рішення про їх схвалення. Експерт Світового банку з питань захисту довкілля довільним чином обере Субпроекти для наступного розгляду під час щорічних наглядових місій з метою перевірки того, чи відповідали прийняті ГУП рішення українським стандартам та стандартам Світового банку

Категорія С: Не застосовується через те, що Екологічна оцінка не вимагається.

6.4 Розкриття інформації

Для проведення змістовних консультацій між Субпозичальником та групами, які опиняться під впливом Субпроекту, та місцевими неурядовими громадськими організаціями стосовно всіх Субпроектів Категорії А та Категорії В-висока, Субпозичальник вчасно надає відповідну інформацію перед громадськими обговореннями за формою та мовою, що є зрозумілою та доступною групі, з якою відбувається консультація.

Положення щодо проведення екологічної оцінки в Україні, які містяться у Стандарті ДБН А.2.2-1-2003, включають в себе положення щодо громадських обговорень та розкриття інформації, в рамках реалізації рішень Орхуської конвенції, стороною якої є Україна. Відповідно до Стандарту, по наведених у Додатку Е проектах (тобто таких, що мають суттєвий екологічний вплив), громадські обговорення є обов'язковими, при цьому, для проектів, не наведених у Додатку Е, лише рішення щодо результату проведення Екологічної оцінки підлягає опублікуванню.

Для Субпроектів Категорії А та відповідно до Української процедури розкриття інформації, від Субпозичальника вимагається провести громадські обговорення, оприлюднити Заяву про наміри щодо запланованої діяльності та представити погляди груп або окремих осіб, які можуть зазнати впливу від реалізації Субпроекту у зв'язку з екологічними аспектами, які викликають їх занепокоєння. За 1 місяць до початку другого громадського обговорення Субпозичальник розмістить копію проекту ОЕВ українською мовою у громадському місці (бібліотеці, офісі компанії тощо) поблизу місця реалізації Субпроекту та надасть листа Кредитному експерту Укресімбанку/БУ, документуючи місце, де була розміщена ОЕВ та дату розкриття інформації. Після проведення других громадських обговорень фінальна версія резюме ОЕВ англійською мовою, яка включає в себе усі коментарі за результатами громадських обговорень, буде направлена Світовому банку для оприлюднення у виданні InfoShop та надана до Світового банку для інформації.

6.5. Пов'язані умови та зобов'язання

Усі Субкредитні угоди щодо усіх Субпроектів Категорії А та Категорії В мають включати в себе умову, яка вимагає від Субпозичальника виконання заходів щодо пом'якшення впливу, моніторингу та звітування, зазначених в ПЕСМ, і чіткого виконання процедур, передбачених відповідними українськими законами та нормативними положеннями у випадку знаходження культурно значимих артефактів або об'єктів. Спеціаліст з екологічних питань ГУП Укресімбанку виконуватиме свої обов'язки з нагляду за дотриманням кредитними фахівцями Укресімбанку /БУ таких умов.

Субпозичальник зобов'язаний забезпечити, щоб усі тендерні документи та будівельні контракти включали в себе всі відповідні вимоги, наведені в ПЕСМ. Під час реалізації Субпроекту ГУП Укресімбанку або БУ матиме право перевіряти тендерні документи та будівельні контракти з метою перевірки виконання цієї умови. Угода з підрядником для виконання цих умов повинна бути однією з передумов для підрядника для перемоги на тендері.

6.6. Попередній і подальший розгляд.

Попередній та подальший розгляд – МБРР / ГУП. Екологічні оцінки та процедури розгляду підлягають «вибірковому» розгляду ГУП та наглядовими місіями МБРР. Світовий банк здійснить попередній розгляд та схвалення всіх Субпроектів, що підпадають під Категорію А, і першого проекту, що підпадає під Категорію В- висока, а надалі Субпроекти розглядатимуться на основі «вибіркового» підходу. Розгляд оцінок гарантуватиме, що: якість роботи була задовільною, були внесені відповідні рекомендації, вся документація була належним чином оформлена та зареєстрована, і що умови схвалення були виконані. Протягом впровадження Проекту місії МБРР наглядатимуть за повним процесом попереднього розгляду та впровадження екологічних рекомендацій для обраних Субпозичальників / Субпроектів. Наглядові місії МБРР також розглядатимуть екологічну документацію на вибірковій основі. Відповідно, вся ця документація повинна зберігатися у ГУП Укресімбанку.

7. ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

7.1 Домовленості щодо екологічного та соціального менеджменту

Формат Інформації з екологічної та соціальної оцінки (ІЕСО), План екологічного та соціального менеджменту (ІЕСМ), у т.ч. інституційна організація та домовленості, наводяться у Додатку III до цього РДЕСМ.

ГУП Укресімбанку повинна залучити протягом періоду роботи над проектом штатну одиницю або консультанта, що пройшов підготовку в області екології для проведення екологічного дью-ділідженс. Особа повинна вміти розпізнавати екологічний ризик діяльності, на яку виділяється кредит, що може підпасти під Категорію А, В або С Банку, та забезпечує, щоб документи з Екологічної оцінки, розроблені в рамках проекту, відповідали вимогам Світового банку та законодавству України щодо охорони довкілля.

Субпозичальник несе відповідальність за забезпечення належного впровадження всіх вимог ІЕСМ. Відповідальність за пом'якшення будь-якого впливу на довкілля несе Субпозичальник. Однак ГУП Укресімбанку також несе відповідальність за забезпечення успішного пом'якшення наслідків впливу на довкілля. Відповідальність реалізується за допомогою системи моніторингу.

8. МОНІТОРИНГ

Кредитні спеціалісти Укресімбанку та БУ несуть остаточну відповідальність за будь-який вплив на довкілля, що може виникнути при реалізації їхніх Субпроектів як визначено в розділі нижче. Для підвищення їх кваліфікації в рамках Проекту на початковому етапі проводитиметься інтенсивна підготовка (див. Розділ «Підвищення кваліфікації»), отже кредитні спеціалісти будуть здатні здійснювати моніторинг своїх Субпроектів, але часто вони повинні будуть покладатися на консультації Спеціаліста з екологічних питань ГУП Укресімбанку та / або Експерта з питань захисту довкілля Світового банку. У випадках, коли Субпроекти матимуть значний вплив (Субпроекти Категорії А), Субпозичальники мають залучити до підготовки документації з екологічної оцінки фахового консультанта з екологічних питань та, у подальшому, можуть залучити цих же консультантів до здійснення екологічного моніторингу. Оскільки очікується, що буде значна кількість Субпроектів Категорії В-низька, за кожним із яких закріплюється кредитний спеціаліст, моніторинг, скоріше за все, буде здійснюватись вибірково. Моніторинг проектів Категорії А та Категорії В-висока буде виконуватись у повному обсязі та періодичні звіти щодо стану реалізації ІЕСМ будуть надаватися Субпозичальником Укресімбанку та БУ. З точки зору охорони довкілля тим групам Субпроектів, які мають потенціал для створення найбільш серйозних проблем для

довкілля, повинен надаватися найвищий пріоритет. Для того, щоб моніторинг був ефективним, за результатами повинні здійснюватись заходи, і як такі, результати моніторингу розглядатимуться, коли будуть розглянуті заявки на кредити і будуть викладені умови щодо надання подальших кредитів.

Наглядові місії Світового банку повинні розглядати включення спеціаліста з питань охорони довкілля раз на рік для аудиту процедур та результатів моніторингу, а також надання оцінки наслідків, якщо такі є, через які проект може мати кумулятивний вплив.

Кредитний спеціаліст Укрексімбанку/банку-учасника буде відповідальним за:

- моніторинг усіх Субпроектів Категорії А та Категорії В-висока для забезпечення пом'якшення наслідків для довкілля, як заплановано, та для забезпечення того, щоб не виникали неочікувані наслідки;
- вибіркового розгляд / моніторинг проектів Категорії В-низька, щоб забезпечити, що вони прийнятні з екологічної точки зору;
- у випадку необхідності, висування вимог щодо вжиття заходів для виправлення недоліків, без яких кредит буде скасовано/не відновлено;

Операційний регламент буде розроблений за Проектом, щоб встановити правила та процедури екологічної оцінки Субпроектів, які наведені в РДЕСМ, критерії прийнятності для підприємств, які можуть отримувати фінансування за Проектом, критерії прийнятних інвестицій та кредитів на поповнення обігового капіталу, умови Субкредитів, а також інші засади та домовленості щодо отримання фінансування. ПЕСМ за Субпроектами також будуть включені до угод щодо схваленої діяльності як у специфікації, так і у кошторисні розрахунки, а від підрядника вимагатиметься включати їх вартість до фінансових та цінових пропозицій.

9. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Як мінімум, кредитні спеціалісти підрозділів Укрексімбанку та БУ, що беруть участь у впровадженні Проекту, повинні відвідати щонайменше триденний навчальний семінар з питань захисту довкілля, який продемонструє як Субпроекти, що фінансуються, можуть негативно впливати на довкілля та які заходи слід вжити для уникнення впливу або його пом'якшення та здійснення моніторингу. І, як зазначено вище, в ГУП Укрексімбанку буде залучено спеціаліста з охорони довкілля, який здійснюватиме нагляд за проведенням екологічного дью-ділідженс Субпроектів разом зі спеціалістами кредитних підрозділів Укрексімбанку та БУ.

Кредитні спеціалісти повинні бути здатними розпізнавати, у загальних рисах, потенційні екологічні ризики певних інвестиційних проектів, щоб вони могли доповісти про потенційні проблеми керівнику ГУП Укрексімбанку. Основний персонал з ГУП Укрексімбанку та БУ повинен відвідати навчальний семінар з питань захисту довкілля, і всі кредитні спеціалісти, що беруть участь у впровадженні Проекту, повинні відвідати навчальний семінар з питань захисту довкілля.

10. ЗВІТУВАННЯ

Укрексімбанк та БУ повинні включати до своїх регулярних наглядових звітів розділ, в якому зазначатиметься, чи виконує Субпозичальник всі вимоги ПЕСМ, чи виникали будь-які питання з захисту довкілля протягом звітного періоду, і якщо так, як ці питання були вирішені або вирішуються.

Інформація щодо стану дотримання погоджених домовленостей щодо пом'якшення екологічних наслідків має надаватися банками-учасниками та Укрексімбанком в регулярних (піврічних) звітах щодо реалізації Субпроектів. У разі недотримання

кредитний фахівець, а у випадках екологічних аварій та випадків недотримання з серйозними екологічними наслідками - також Державна екологічна інспекція, проводять розслідування характеру та причин недотримання, та відповідне рішення щодо заходів, необхідних для приведення Субпроекту у відповідність, має бути прийняте, або фінансування Субпроекту має бути припинено.

Укресімбанк та банки-учасники мають надавати Світовому банку інформацію щодо моніторингу Планів екологічного та соціального менеджменту та виконання заходів з пом'якшення впливу у своїх періодичних звітах, а також під час періодичних наглядових місій Світового банку.

Перелік контрольних питань з екологічної прийнятності для діючих підприємств та критерії відбору запропонованого Субпроєкту

Критерій	Немає	Так	Ні	Коментарі
1				Якщо ні, чи то: Всі необхідні ліцензії/дозволи / схвалення тощо повинні бути отримані до затвердження Субпроєкту, або Субпроєктні інвестиції повинні забезпечити основні інвестиції, необхідні для їх отримання
2				Якщо ні: Підприємство повинно вжити заходів з усунення недоліків аби відповідати вимогам всіх нормативних документів із захисту довкілля до затвердження Субпроєкту, або Субпроєктні інвестиції повинні забезпечити основні інвестиції, необхідні для їх отримання
3				Якщо підприємство має несплачені зобов'язання, підприємство повинно вжити заходів з усунення недоліків для їх виконання до затвердження проєкту
4				Якщо так: Укресімбанк або БУ повинні перевірити характер скарг та заходи, що вживаються для їх задоволення. Якщо є значні скарги, що залишились без задоволення, Укресімбанк / БУ повинні провести консультації з СБ стосовно відповідних заходів
5				Якщо так, віднести до Категорії А
6				Якщо так, віднести до Категорії В-висока, якщо Екологічна експертиза необхідна відповідно до Законодавства України з питань охорони довкілля, або віднести до Категорії В-низька у випадках, коли Експертиза не потрібна
7				Якщо так, віднести до Категорії-С
8				Якщо так, то такі Субпроєкти не будуть прийнятними до фінансування.

² Мають застосовуватися відповідні роз'яснення щодо визначення масштабів та значимості впливу, які наведені у розділі 3 основного тексту.

Інформація з екологічної та соціальної оцінки Субпроєкту

РОЗДІЛ І (заповнюється Субпозичальником)

1. Опис Субпроєкту: Опишіть характер Субпроєкту: закупівля обладнання, фінансування оборотного капіталу, спорудження об'єктів громадського будівництва, ліквідація / знесення існуючих споруд тощо.
2. Опис місця розташування Субпроєкту: Надайте загальні характеристики використання землі на місці реалізації Субпроєкту або поряд з ним. Вкажіть найближчі населені пункти (села, міста тощо), будь-які поверхневі води (озера, ріки тощо), будь-які території, що є особливо важливими для населення або довкілля або являють собою культурний інтерес (лікарні, школи, релігійні споруди, історичні об'єкти або пам'ятники, природні зони, що захищаються державою або міжнародними угодами, тощо), характеристика впливу проєкту на соціальне середовище (за наявності). Необхідно підтвердити, що Субпроєкт не передбачатиме примусового вилучення землі, фізичного переміщення населення або інших питань, пов'язаних з незаконним розпорядженням землею.

Екологічні та соціальні фактори та можливий вплив

3. Забруднення повітря: Вкажіть будь-які викиди газів у атмосферу, що очікуються від впровадження Субпроєкту, як протягом спорудження, так і впродовж експлуатації об'єкта. Надайте інформацію щодо того, чи будуть контролюватися такі викиди, і якщо так, то вкажіть характер контролю.
4. Забруднення води: Вкажіть характер будь-якого скидання стоків до поверхневих або ґрунтових вод, що очікуються від впровадження Субпроєкту як протягом спорудження, так і впродовж реалізації Субпроєкту. Надайте інформацію про найближчі джерела питної води. Вкажіть, чи будуть ці стоки очищуватись, і якщо так, - то вкажіть характер очистки, що буде застосовуватись
5. Тверді відходи: Опишіть характер твердих відходів, що будуть утворюватися як протягом спорудження, так і впродовж експлуатації об'єкта. Розмежуйте безпечні та небезпечні відходи. Надайте інформацію щодо того, як кожен із цих типів твердих відходів утилізується (наприклад повторна переробка, використання в якості сировини в будь-якому іншому місці, захоронення, спалювання тощо).
6. Умови праці та виробнича безпека, соціальний вплив (за наявності): опишіть запобіжні заходи, що запроваджені Субпозичальником для захисту здоров'я та безпеки працівників, заходи з запобігання та контролю виробничих небезпек (наприклад загальне проектування та використання виробничих потужностей, комунікації та тренінги, фізичні, хімічні, радіологічні та біологічні загрози, засоби індивідуального захисту, перевірка безпеки, огляд екологічного стану та здоров'я працівників). Опишіть можливий соціальний вплив (наприклад створення нових робочих місць та їх втрата, притік робочої сили, можливі економічні зміни тощо).

Для *Діючих підприємств* надайте копії або детальні дані про те, що всі екологічні дозволи, ліцензії, схвалення є дійсними, і терміни їх чинності.

РОЗДІЛ ІІ (заповнюється Укресімбанком або БУ)

7. Чи відповідає Субпроєкт вимогам всіх нормативних документів з питань охорони довкілля стосовно викидів в атмосферу, відведення стічних вод та утилізації твердих відходів? Якщо ні, просимо надати пояснення.

8. Чи буде Субпроект становити соціальний ризик або ризик значного впливу на будь-які чутливі зони природного довкілля або проживання людей? Якщо відповідь позитивна, просимо описати характер впливу та оцінки пов'язаних ризиків.
9. Чи має Субпозичальник впроваджену діючу систему екологічного менеджменту або чи розробляється наразі така система? Якщо ні, просимо надати описання положень для ефективного менеджменту, що пропонується для Субкредиту.
10. Для Діючих підприємств: чи всі екологічні дозволи, ліцензії, схвалення є дійсними та чи спливають терміни дійсності через прийнятно тривалий строк.
11. Чи накладалися на Субпозичальника екологічні штрафи, чи приймалися стосовно нього судові рішення тощо, які пов'язані із впливом Субпозичальника на довкілля, або чи існують будь-які невиконані ним зобов'язання, пов'язані з його екологічним менеджментом? Якщо так, просимо докладно пояснити.

РЕКОМЕНДОВАНЕ ВСТАНОВЛЕННЯ КАТЕГОРІЇ

Просимо описати підстави, за якими рекомендується встановлення такої Категорії.

Форма Плану екологічного та соціального менеджменту

Опис Субпроекту: Надайте короткий опис Субпроекту. Вкажіть характер інвестиції, розміщення та будь-які характерні особливості території, що мають особливий інтерес, наприклад розташування біля заповідної території, території, яка являє собою культурний, історичний, релігійний інтерес тощо. Також дуже коротко опишіть загальні характеристики використання землі (сільське господарство, дрібне виробництво тощо) і місцезнаходження найближчих населених пунктів. Надайте стислу інформацію про основні питання охорони навколишнього середовища, пов'язані з Субпроектом, і про те, як такі питання будуть вирішуватися, ким вони будуть вирішуватися, і які існують екологічні ризики, якщо вони існують.

ПЛАН МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Фаза	Питання	Заходи щодо мінімізації впливу на навколишнє середовище	Витрати, пов'язані з мінімізацією екологічного впливу (якщо значний)	Відповідальність*	Дата початку	Дата завершення
Будівництво	• • • •				• • • •	• • • •
Експлуатація	• • • •				• • • •	• • • •

* Питання, зазначені як такі, за які відповідає підрядник, повинні бути вказані в тендерних документах.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ

Фаза	Моніторинг якого показника має здійснюватися?	Де має здійснюватися моніторинг показника?	Як має здійснюватися моніторинг показника / тип обладнання для моніторингу?	Коли має здійснюватися моніторинг показника - періодичність проведення або тривалість?	Витрати, пов'язані з моніторингом. <i>Яка вартість обладнання або витрати підрядника на виконання моніторингу</i>	Відповідальність	Дата початку	Дата завершення
Будівництво	• • • •						• • • •	• • • •
Експлуатація	• • • •						• • • •	• • • •

Організаційні домовленості: Має бути підготовлено коротке обговорення питання, щоб визначити, як дані моніторингу мають використовуватися для забезпечення належних екологічних показників — хто збирає дані, хто здійснює їх аналіз, хто готує звіти, кому надсилаються звіти і як часто, що він/вона робить з інформацією.

Громадські обговорення

Надайте необхідну інформацію:

Документація
<i>Яким чином було надано повідомлення про обговорення (необхідно зазначити дату(и), на які проект документа був підготовлений для оприлюднення та до обговорення): засоби масової інформації, які використовуються, дати, короткий зміст або копія оголошення</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Дата(и) проведення обговорення</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Місце(я) проведення обговорення</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Хто був запрошений</i><ul style="list-style-type: none">- <i>Прізвище, організація або вид діяльності, телефон /факс /електрон. пошта /адреса (домашня і/або офісу)</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Хто був присутній</i><ul style="list-style-type: none">- <i>Прізвище, організація або вид діяльності, телефон /факс / електрон. пошта /адреса (домашня і/або офісу)</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Програма /План проведення зустрічі</i><ul style="list-style-type: none">- <i>Що має бути презентовано і ким</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Узагальнена інформація для протоколу зустрічі (коментарі, питання і відповіді доповідачів)</i>
<ul style="list-style-type: none">• <i>Перелік прийнятих рішень та будь-яких заходів, узгоджених з програмою проведення заходів, кінцевими строками і зобов'язаннями</i>

Форма Плану менеджменту у сфері застосування пестицидів

РОЗДІЛ I (заповнюється Субпозичальником)

Банк-учасник:

Субпозичальник:

Назва Субпроєкту:

Опис Субпроєкту: (опис характеру інвестицій: закупівля обладнання, загальнобудівельні роботи, ліквідація/знищення існуючих конструкцій, закупівля або використання пестицидів, гербіцидів тощо).

Місце реалізації Субпроєкту: (опис загальних характеристик використання земель в місці реалізації Субпроєкту або поруч; вказівка на найближчі населені пункти (села, міста тощо), поверхневі води (озера, річки тощо), будь-які території, особливо важливі для людей чи екології або які мають культурний інтерес (лікарні, школи, релігійні споруди, природні зони, що перебувають під захистом держави або міжнародних угод тощо).

Перелік пестицидів, що використовуються Субпозичальником

№	Назва препарату	Основне використання	Діюча речовина та/або композиція діючих речовин		Клас небезпеки (за ВООЗ)	Сфера застосування	Максимально допустима норма внесення згідно з чинним екологічним законодавством	Фактичне внесення	Виробник	Посвідчення про державну реєстрацію, дата, строк дії
			Загальна назва	Вміст						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Пестициди, що використовуються Субпозичальником										
1										
2										
Препарати, фінансування яких планується за рахунок коштів ПДДФ										
1										
2										

1. Номер за порядком.
2. Зазначається назва препарату.
3. Вказується препаративна форма пестициду (гербіцид, фумігант, фунгіцид тощо). Зазвичай препарат має тільки одну препаративну форму. Однак вона визначається лише для ідентифікації і не виключає можливості інакшого застосування препарату.
4. Загальноприйнята назва діючої речовини, затверджена Міжнародною Організацією Стандартизації (ISO). Вказується склад композиції діючих речовин, в яких основна діюча речовина поєднана з іншими інгредієнтами (зазвичай менш отруйними).
5. Зазначається вміст діючої речовини на одиницю виміру препарату (г/кг, г/л, г/мл).
6. Вказується клас небезпеки, визначений відповідно до класифікації, рекомендованої Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я (ВООЗ). Класифікація та керівництво з її застосування наведені у виданні ВООЗ «Рекомендована класифікація пестицидів за ступенем небезпеки та керівні принципи класифікації». Екземпляри щорічно обновлюваної класифікації можна отримати у Галузевій бібліотеці Світового банку або за електронною адресою http://www.who.int/ipcs/publications/pesticides_hazard/en/
7. Зазначається с/г культура чи об'єкт, до яких застосовується препарат (жито, пшениця, овес, соя тощо).
8. Зазначається максимально допустима норма внесення препарату згідно з чинним екологічним законодавством (на одиницю площі: л/га, кг/га тощо).
9. Зазначається фактичне внесення препарату.
10. Зазначається виробник препарату.
11. Зазначається серія, номер, дата видачі посвідчення про державну реєстрацію препарату та/або сертифіката якості та термін його дії.

Екологічні фактори

Вплив на стан здоров'я осіб, діяльність яких пов'язана зі збереженням, торгівлею, перевезенням та застосуванням пестицидів:

Надається інформація щодо заходів мінімізації впливу цього фактору, а саме:

- Чи проходять регулярне медичне обстеження робітники, що працюють з пестицидами в рамках виконання своїх звичайних трудових обов'язків? Якщо так, докладно опишіть.

- Чи ведеться журнал обліку або інший документ з реєстрації застосування пестицидів? Якщо так, які саме записи здійснюються та хто відповідальний за ведення такого документа?
- Чи Субпозичальник використовує/планує фінансувати за рахунок коштів ПДДФ тільки такі пестициди, що дозволені для використання в межах України та фінансування в рамках ПДДФ*?

Вплив на стан здоров'я споживачів харчових продуктів:

Надається інформація щодо заходів мінімізації впливу цього фактору, а саме:

- попередження споживачів харчових продуктів про можливий негативний вплив на стан їх здоров'я у зв'язку з використанням пестицидів та засоби його мінімізації (миття продуктів тощо);
- використання пестицидів, які мінімізують осад та є найменш шкідливими для споживачів харчових продуктів тощо.

Забруднення повітря та поверхневих вод:

Надається інформація щодо заходів мінімізації впливу цього фактору, а саме:

- використання найменш шкідливих пестицидів;
- дотримання правил належного зберігання та застосування пестицидів;
- планування та впровадження оптимальних обсягів та часових графіків застосування пестицидів тощо.

Відходи: Вказується природа відходів, що виникають у процесі використання пестицидів. Окремо зазначаються безпечні та небезпечні відходи. Надається інформація про те, яке поводження планується щодо кожного з видів відходів (повторне використання, утилізація тощо).

Стосовно існуючої діяльності: Надаються копії всіх екологічних дозволів, ліцензій, свідоцтв про реєстрацію, схваленень тощо. Надається ліцензія продавця на оптову та роздрібну торгівлю пестицидами (зазначається серія, номер, дата видачі ліцензії та термін її дії). Згадані документи мають бути чинними та містити дати завершення строку їх дії. Також надаються копії документів, що підтверджують здійснення Субпозичальником відповідних заходів зі зменшення негативного

* Інформація для Субпозичальника

Банк не фінансує композиції діючих речовин, що згідно з класифікацією Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) входять до класів безпеки IA та IB, а також до переліку речовин класу II, рівень отруйності яких відповідає категоріям IA/IB за класифікацією ВООЗ, наприклад, пероральна СД 50 яких для рідких речовин = 200 мг/кг маси тіла або менше (див. таблицю).

Клас безпеки	СД 50 для щура (мг/кг маси тіла)			
	Через рот		Через шкіру	
	Тверді*	Рідкі*	Тверді*	Рідкі*
Ia Надзвичайно небезпечні	5 або менше	20 або менше	10 або менше	40 або менше
Ib Сильно небезпечні	5 - 50	20 - 200	10 - 100	40 - 400
II Помірно небезпечні	50- 500	200 - 2000	100 - 1000	400 - 4000
III Слабко небезпечні	Понад 500	Понад 2000	Понад 1000	Понад 4000

* Терміни «тверді» та «рідкі» стосуються фізичного стану діючої речовини, що класифікується.

Банк не фінансує препарати, діюча речовина яких згідно з класифікацією ВООЗ входить до класів IA/IB, незалежно від того, у якій саме кількості вона входить до композиції діючих речовин, оскільки більшість доступних на ринку композицій є небезпечними та, у більшості випадків для них існують відповідні альтернативи є. Втім, якщо наявне чітке технічне підґрунтя для використання такої речовини, а рівень отруйності композиції діючих речовин нижчий за показники класів IA/IB згідно з класифікацією ВООЗ, Банк може погодитися на фінансування такого препарату.

Банк може фінансувати композиції діючих речовин, складові яких належать до класу II, але тільки за умови, що працювати з такими препаратами буде лише відповідно навчений та екіпірований персонал з використанням належних засобів захисту, що застосовуються при торгівлі, зберіганні та використанні пестицидів. Також композиції діючих речовин можуть бути профінансовані, якщо в країні впроваджені стійкі та афективні законодавство та регуляторна система, що регламентують питання обігу та використання пестицидів (наприклад, програма сертифікації/ліцензування). Якщо в країні відсутня належна національна система контролю, Банк за звичайних умов не буде фінансувати такі препарати. Втім, в окремих випадках, таке фінансування можливе, якщо в рамках реалізації проекту передбачені чіткі та конкретні заходи з необхідного обмеження доступу до/використання відповідних препаратів, які плануються до закупівлі. Винятки можуть становити спеціальні композиції діючих речовин з дуже низьким рівнем безпеки через надзвичайно низьку концентрацію діючої речовини, але за умови, що не існує відповідної альтернативи діючій речовині, що належить до класу II.

Однак Банк у випадку зазвичай не фінансує декілька препаратів, навіть якщо вони згідно з класифікацією ВООЗ не належать до класів безпеки IA або IB, оскільки такі препарати є неприйнятними через свої небезпечні властивості, хоча й мають помірний рівень пероральної отруйності (пероральної СД 50, що є основним критерієм класифікації ВООЗ). Такі властивості включають небезпеку для здоров'я людей та довкілля. Наприклад, Банк не фінансує гербіцид "Paraquat", що за класифікацією ВООЗ підпадає під клас II (пероральна СД 50 - 150 мг/кг), але легко проникає через шкіру та має за такого шляху проникнення високий рівень отруйності, і проти якого не існує антідоту. Іншим прикладом можуть слугувати гранульовані повільно розчинні композиції деяких пестицидів, що мають низький рівень безпеки для людей, але високу отруйність для птахів.

екологічного впливу та його наслідків, а також копії відповідних документів (посвідчень про державну реєстрацію, сертифікатів якості тощо) щодо зберігання, продажу, перевезення та застосування пестицидів.

Надається інформація щодо використання методів та підходів комплексного менеджменту у сфері застосування пестицидів (КМуСЗП):

- (i) чи застосовує Субпозичальник пестициди згідно з попередньо визначеним графіком або контролює величину популяцій шкідників на полях з метою обґрунтованого застосування пестицидів у період найбільшої популяції шкідників? Якщо такий контроль здійснюється, опишіть його методи та порогові значення (фактори), які є причиною для застосування пестицидів;
- (ii) чи контролює Субпозичальник популяції корисних біологічних видів на полях (наприклад хижих комах, павуків). Якщо так, яких саме і як?
- (iii) чи використовує Субпозичальник будь-які нехімічні методи зниження популяцій шкідників та їх негативного впливу? Якщо так, опишіть;
- (iv) чи здійснює Субпозичальник під час застосування пестицидів спеціальні заходи безпеки з метою запобігання забрудненню ґрунту або води або зниження впливу на корисні біологічні види? Якщо так, опишіть.

РОЗДІЛ II (заповнюється банком-учасником)

Надайте інформацію:

- (i) чи Субпозичальник використовує або планує до закупівель пестициди, що є неприйнятними для проектного фінансування?
- (ii) чи Субпозичальник покладається повністю або частково тільки на хімічний контроль, не застосовуючи положень КМуСЗП?
- (iii) чи наявні (або ні) у Субпозичальника достатні умови для гарантування безпечного зберігання пестицидів?
- (iv) чи планує Субпозичальник належну утилізацію надлишків пестицидів та порожніх ємностей?
- (v) чи накладалися на Субпозичальника адміністративні штрафи, чи приймалися відносно нього відповідні судові рішення тощо, пов'язані із дотриманням Субпозичальником відповідних екологічно-правових норм, або чи існують будь-які невиконані ним зобов'язання стосовно відповідних заходів зі зменшення негативного екологічного впливу та його наслідків? Якщо так, докладно опишіть.

Стосовно кожного пункту, у випадку, якщо існує екологічний ризик або загроза безпеці людей, має бути надано план мінімізації такого впливу на навколишнє середовище.

Дата, підписи уповноважених осіб БУ та Субпозичальника, печатка